

Zondagsschoolboekje

Titel: Met Alva's bril naar de T.V.

Auteur: Wim Wijnands

Illustrator: Corrie van der Baan

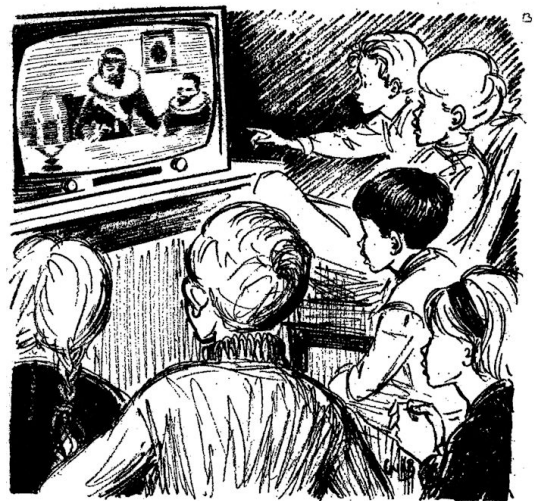
Uitgever: G.F. Callenbach, Nijkerk

Druk: 1

Jaar van uitgave: 1965

MET ALVA'S BRIL NAAR DE T.V.

WIM WIJNANDS

MET ALVA'S BRIL NAAR DE T.V.

Met illustraties van Corrie van der Baan

UITGEVERIJ G. F. CALLENBACH N.V. - NIJKERK

1. Nieuwe gezichten

„Toe jò, schiet nou opl!” Ongeduldig stonden Teun en Simon te wachten. Dikke Jaap moest natuurlijk weer achteraan komen, zoals altijd. Ze stonden bij de smalle beek, die door de uiterwaarden aankronkelde en bruisend uitmondde in de rivier. Teun en Simon waren er zonder moeite over gesprongen. Jaap stond nog te aarzelen. Z'n vrienden konden zeggen wat ze wilden – 't zou best heel gemakkelijk zijn om erover te komen, maar hij zag er toch verschrikkelijk tegenop. Een geweldige uitblinker in gymnastiek was 'ie nooit geweest...

„Nou zeg, als 't nog langer duurt, gaan we alleen verder, hoor!” waarschuwde Simon weinig kameraadschappelijk.

Vooruit, Jaap zou dan toch de sprong maar wagen. 't Vooruitzicht om in z'n doolie eentje door de weilanden met koeien terug te moeten wandelen, lokte hem al even weinig aan. Hij nam een geweldige aanloop. Onder enthousiaste aanmoedigingskreten van zijn beide vrienden holde hij op de gevreesde plek af. Op 't allerlaatste moment hield hij toch weer in, geschrokken van het snelstromende water voor hem. Maar het was al te laat. Hij had al te veel vaart om zo maar opeens te stoppen. Een naar, klein graspolletje werd zijn ongeluk. Hij struikelde, probeerde zo goed en zo kwaad als 't ging nog te springen en plompte even over de helft pardoes in het water. Het beekje was gelukkig niet diep. Proestend, blazend, doornat en vreselijk kwaad klom hij op de kant. Simon en Teun toonden maar droevig weinig medelijden.

„Wat zullen de stekelbaarsjes geschrokken zijn,” merkte Simon meewarig op.

„Je had er net zo goed meteen door kunnen waden,” vond Teun hardvochtig.

7

Jaap zweeg, maar zijn gezicht sprak boekdelen.

Met z'n drieën zwierven ze verder langs de oever van de rivier. De zon stoorde de weilanden, het rode pannendak van een steenfabriek in de verte scheen te trillen van de warmte.

„Zullen we even bij de brug gaan kijken?” stelde Jaap voor. Zijn schrik en boosheid van zoëven was hij alweer vergeten. Om zijn natte kleren bekommerde hij zich verder niet: daar zou de zon zich wel over ontfermen.

De anderen maakten geen bezwaar. Ze waren eigenlijk op pad gegaan om te proberen wat visjes te vangen voor het aquarium dat meneer Van Balen, hun onderwijzer, pas ingericht had. Teun had van thuis een schepnet meegenomen, zelf gemaakt van een oude nylonkous. Een halfuur lang waren ze ijverig bezig geweest op een ondiep plekje achter een krib, maar het had niets opgeleverd. Af en toe waren er wel wat heel kleine vissen in de buurt gekomen, maar zodra de aanval geopend werd, flitsten ze buiten het bereik van hun belagers.

Vooruit, meneer moest dan nog maar even op z'n vissen wachten, een volgende keer zou het misschien beter gaan.

„Hé, d'r ligt een ark voor de wall!” ontdekte Simon. „Zou die wat met de nieuwe brug te maken hebben?”

„Dat zal wel,” meende Teun. „Wie legt er nou anders hier een schuit neer!”

Ze waren nu vlak bij het werkterrein. Een grote woonboot lag met een paar zware staalkabels vast aan betonnen paaltjes. Op één van die paaltjes zat een jongen een boek te lezen.

De drie vrienden kwamen voorzichtig dichterbij. Ze wisten drommels goed dat ze hier eigenlijk helemaal niet mochten komen.

Die knul hoorde natuurlijk bij de woonschuit, dat was duidelijk.

't Was eigenlijk maar een vervelend geval: ze zagen zich al smadelijk weggejaagd worden!

De lezer op het paaltje keek loom op.

„Hoi,” groetten de drie kameraden.

„Hallo,” sprak de vreemde jongeling minzaam.

8

Even was het stil.

„Woon jij op die schuit?” informeerde Jaap toen voorzichtig. „Ik woon op die boot, ja. Mag het misschien?” antwoordde de paaltjesjongen beledigd. Hij scheen het er niet mee eens te zijn dat zijn woning voor „schuit” uitgemaakt werd.

„Van ons wel, hoor,” verzekerde Simon.

„Zijn jullie hier voor de nieuwe brug gekomen?” vroeg Teun. „Ja natuurlijk, dacht je soms dat we de kikkers gaan bestuderen?” was het zonderlinge antwoord. Al te toeschietelijk leek die vreemde snuiter niet...

De jongens gaven het echter nog niet op.

„Wat hebben jullie dan met de brug te maken?” probeerde Jaap nog eens.

„M'n vader moet zorgen dat alles hier goed gaat,” verklaarde de ander plechtig. „Hij heeft het toezicht op de werkzaamheden.”

„O, is 't 'em dat!” deed Simon begrijpend. „Jouw vader is dus een hele hoge ome, als ik het goed gesnapt heb...”

De vreemde jongen rees langzaam overeind. Zijn gezicht stond heel onheilspellend. „Als je soms een partijtje knokken wilt...” nodigde hij uit.

Simon deed voorzichtig een stap achteruit; die knul mocht dan onuitstaanbaar zijn, hij zag er wel heel stevig uit!

„Ik bedoelde er niks mee,” suste hij haastig.

„Nee, 't kon soms zijn dat je...”

Wát het nu soms kon zijn, zou de drie vrienden nooit duidelijk worden, want op dat moment ging de deur van de woonark open en een vrouwenstem riep: „Hans, theel!”

En Hans bleek toch aan die thee de voorkeur te geven boven het door hem voorgestelde „partijtje knokken”. Zonder verder boef of ba te zeggen, verdween hij achter de deur.

Sprakeloos keken de jongens elkaar aan.

„Heb je nou ooit...” begon Jaap eindelijk.

„Zo'n rare knul ben ik nog nooit tegengekomen,” verklaarde Teun. „Enfin, laten we maar weer verder gaan.”

Even stonden ze nog te kijken naar de drukte op het water. Er

10

„O, die hebben we maar weer laten zwemmen,” verklaarde Simon. „Ze keken zó benauwd, toen we ze vertelden dat ze in 't schoolaquarium moesten...”

„Ja ja,” zei vader, „zo gaat het nou. Waar moet het toch naar toe, als je zelfs de beesten niet meer in school kunt krijgen. Als je het zo bekijkt, ziet de toekomst er somber uit...”

Maar dat viel nogal mee, want juist op dat moment riep moeder hen aan tafel.

Onder 't eten vertelde Simon de belevenissen van die middag. Toen hij heel uitvoerig en een tikje overdreven verslag uitbracht over de ontmoeting met het vreemde joch op het paaltje, zei vader opeens: „Wacht eens even, dat is natuurlijk Hans van Galen geweest. Die knaap krijgen we morgen op school – hij komt bij jullie in de klas.”

„Nee toch, alstublieft!” schrok Simon; de ontzetting was op zijn gezicht te lezen.

„Jawel, alsjeblieft!” verzekerde vader, die een beetje plezier had over de schrik van zijn zoon. „Die jongen zal best meevallen, hoor. Maak je heus maar geen zorgen. Trouwens, je zult morgen nog een nieuw gezicht zien: er komt een kwekeling, dat is een leerling van de kweekschool, een aanstaande onderwijzer dus. Die komt ons voortaan iedere week een dag opzoeken.” Nu, Simon was bepaald niet in de wolken.

„Verdraaid,” mompde hij. „Eerst zo'n rare snoeshaan in de klas, en dan die vreemde pottetijker er nog bij, 't kan niet op!” „Kijk maar eens naar je boterham,” raadde moeder aan. „'t Kan best op, zo te zien!”

En toen pas had Simon in de gaten dat zijn kleine zusje Anneke ijerig bezig was de leverworst van zijn boterham op te smikelen.

12

kwam een roeibootje naar de oever. Een grote, brede man stapte eruit, klauterde tegen de zomerdijk op.

„Opgemarcheerd jongens, vlug!” commandeerde hij, toen hij de drie vrienden in de gaten kreeg. „Je weet dat je hier niet komen mag. We hebben echt geen pottetijkers nodig!”

De kameraden dropen af.

„Da's zeker de vader van Hans,” veronderstelde Jaap. „Die het toezicht heeft op de werkzaamheden!”

De anderen grinnikten. Dwars door de weilanden slenterden ze terug naar het dorp.

Het was maar een heel klein dorpje, waar de drie vrienden woonden. „Een kerk, vier huisjes en een groentekarretje,” had een oom van Simon eens geringschattend opgemerkt. Heel ver naast de waarheid was dat niet eens. Het oude kerkje stond midden op een plein tussen hoge bomen. Een paar statige, witgepleisterde herenhuizen stonden om dat plein heen. Een van die huizen was de pastorie, daar woonde Jaap. Simon woonde tegenover hem, aan de andere kant van het plein. Zijn vader was hoofd van de school. Die school was achter het huis van de hoofdonderwijzer gebouwd. Van het plein af kon je hem niet eens zien: hij ging helemaal verloren achter het grote huis van meneer Van Balen. Het was dan ook wel een erg kleine school: twee lokalen, meer hadden ze in het dorp niet nodig.

„Ik hoor bij de besten van de klas,” zei Teun altijd, maar hij vertelde er nooit bij dat er in die hele klas van hem maar zes leerlingen zaten!

Natuurlijk woonden niet alle mensen uit het dorp bij elkaar op dat pleintje: de meesten kon je vinden op de boerderijen in de verre omtrek. Op zo'n boerderij woonde Teun, pal achter de zware rivierdijk. Vanuit het raam op zijn slaapkamertje kon je heel het wijde rivierlandschap overzien, tot de hoge heuvelkam aan de andere kant van het water: het plotselinge einde van het ruige Veluweland.

„Zo, en waar zijn mijn vissen?” vroeg vader, toen Simon binn kwam.

11

2. Er wordt een plan gesmeed...

De volgende dag was het weer helemaal omgeslagen. De zon liet zich niet zien, er stond een stevige wind en af en toe striemde een vlaag regen neer.

De zesdeklassers stonden bij elkaar onder de grote boom op het tegelpleintje voor school. Simon had hen al op de hoogte gebracht van de nieuwe aanwinsten die vandaag hun opwachting zouden maken. De drie vrienden hadden hun klasgenoten een uitgebreide beschrijving gegeven van de nieuwe leerling – naar de kwekeling waren ze net zo nieuwsgierig als de anderen.

Lang werd hun geduld niet op de proef gesteld. Voor het huis van de hoofdonderwijzer stopte een auto: een „lelijke eend” wisten de jongens. Het portier zwaaide open, een jongen wipte lenig naar buiten. Hij stak zijn hand op tegen de man achter het stuur, de „eend” zette zich gemoedelijk deinend weer in beweging en verdween pruttelend om de hoek. De jongen beende met grote stappen het schoolplein op, recht op het groepje zesdeklassers af.

„Zo,” zei hij, „hier ben ik – is dit de school?”

„Jazeker!” antwoordde Truus van Strien een beetje snibbig. „Je denkt toch niet dat het de groentewinkel is, hè?” De jongen keek haar ernstig aan.

„Nee,” zei hij toen. „Maar 't lijkt er wel op: jij bent tenminste al een rare snijboon.”

Truus keek hem met grote ogen aan. Ze stond met haar mond vol tanden. En dat wilde heel wat zeggen, want over 't algemeen had ze direct haar antwoord klaar. Els Dekker, haar vriendin, schoot in de lach en de drie jongens konden zich ook niet goedhouden.

13

„Zeg, jullie ken ik!” zei de onbekende, terwijl hij de drie vrienden aandachtig bekeek. „Jullie wilden gisteren toch zo graag vechten, nietwaar?”

De kameraden hikten van verbazing.

„Wel... wel nou nog mooier!” stotterde Teun verontwaardigd. „Wij hebben helemaal niet over vechten gedacht; jij begon erover!”

„Nou, vooruit dan,” sprak de vreemde jongen vergevingsgezind. „Laten we ons er maar niet meer druk om maken. Ik heet Hans van Galen.”

Weer keken de anderen verbaasd op: die snuiter scheen van plotselinge overgangen te houden. Maar... hij viel toch wel mee, vonden ze, en daarom staken ze hun hand maar uit om zich plechtig voor te stellen.

„Simon van Balen,” zei Simon, en hij beet zich meteen op z'n onderlip om zijn lachen in te houden.

„Aangename kennismaking,” sprak Hans, terwijl hij Simons arm bijna uit het lid schudde.

„Jaap Rensink,” begon Jaap met een afgemeten stem, maar Hans kreeg geen gelegenheid om hem te vertellen dat hij de kennismaking zo aangenaam vond, want op dat moment knetterde er een bejaarde bromfiets het schoolplein op. Op die bromfiets troonde een tamelijk dikke jongeman, die de jongens en meisjes op het schoolplein met een brede armzwaai groette. Zijn brommer schoof hij het fietsenhok binnen, daarna nam hij de bril van z'n neus en begon hij omstandig in allerlei verborgen zakken onder zijn plastic regenjas te zoeken naar een zakdoek om z'n brilleglazen droog te wrijven.

Simon maakte van de gelegenheid gebruik om zijn nieuwsgierigheid te bevredigen. Hij stapte op de bromfietsruider af en vroeg: „Bent u nou de kwekeling, meneer?”

Hij keek in een paar vrolijke, blauwe ogen.

„Kwekeling? Op 't ogenblik voel ik me meer een doorwekeling,” antwoordde de dikkerd, terwijl hij de regendruppels van zijn jas schudde. „Maar hoor eens, jongeman: kwekeling is een woord dat zo ongeveer uit de middeleeuwen stamt. Tegenwoordig

hebben we een veel deftiger naam: hospitant! Alsjeblieft, dat klinkt, hè? Maar wijs me nu eens gauw de weg naar meneer Van Balen, want die zit met spanning op me te wachten.”

Simon ging hem voor naar binnen. Vader zat aan zijn bureau schriften na te zien.

„Ah, meneer Beumer!” verwelkomde hij. „Vooruit jongen, maak dat je buiten komt! Nee, dat was voor mijn zoon bestemd, hoor!” lachte vader, toen hij het verschrikte gezicht van meneer Beumer zag.

Simon verdween.

Een poosje later tikte vader tegen een van de ramen van z'n

14

15

lokaal. Simon holde op de bel af, die naast de schooldeur hing, en gaf een paar forse rukken aan het touw.

In een minimum van tijd stonden er twee rijen kinderen voor de deur te wachten. Kabaal maken was er nu niet meer bij: ze wisten precies hoe meneer Van Balen het wilde hebben.

Juffrouw Bouma nam de eerste drie klassen mee. Toen die verdwenen waren, wenkte meneer Van Balen zijn leerlingen naar binnen.

't Was een gezellig lokaal waar de drie hoogste klassen zaten. De tafels waren in een halve cirkel opgesteld. Achterin stond een klein orgeltje, vóór de halve cirkel zetelde meneer Van Balen achter zijn bureau.

Op het bord stond een bijbeltekst. Iedere week schreef meneer een andere tekst op het bord; de bijbelse verhalen die in die week verteld werden, hadden allemaal iets met die tekst te maken.

Deze keer was het: „Hebt uw naasten lief als uzelf”. Meneer Van Balen vertelde de geschiedenis van de barmhartige Samaritaan, die een Israëliet, een vijand eigenlijk, liet verzorgen als of het zijn beste vriend was.

Toen het verhaal uit was, zei meneer: „Voor we nu met ons werk beginnen, jongens, moet ik jullie eerst meneer Beumer voorstellen. Hij komt elke week een dag in onze klas en ik geloof zeker dat we 't goed met elkaar zullen kunnen vinden.”

„Dat zal best lukken,” meende meneer Beumer met een knip-oogje.

„Mooi zo,” vervolgde meneer Van Balen. „Dan is er nog iets. Ik kreeg vanmorgen een brief uit Hilversum. Jazeker: de stad van de radio en de televisie, weet je wel? En in die brief wordt ons gevraagd, of we aan een wedstrijd willen meedoen, een wedstrijd met prachtige prijzen. De hoofdprijs is – schrik alsjeblieft niet – een echt televisietoestel! De school die wint, krijgt dus een televisietoestel. Nou, je weet dat er zo iets als schooltelevisie bestaat, net zo goed als schoolradio, dus we zouden zo'n toestel hier prima kunnen gebruiken. Nu heb ik al met meneer Beumer en met mezelf afgesproken dat wij dat appa-

16

raat gaan winnen. Maar ja, we krijgen het niet voor niets: er zullen wel heel wat zweetdruppeltjes aan te pas moeten komen, voor het hier in de klas staat. Maar nu eerst die wedstrijd. Het is wel sneu voor klas vier, maar alleen de vijfde- en zesdeklassers mogen eraan meedoen. Enfin, daar is niets aan te doen.”

De vierdeklassers keken op hun neus.

„Hu,” zei er een beledigd. „Wij zijn natuurlijk weer te klein!”

„Dat zal het wel zijn,” meende meneer. „Flink havermoutpap eten, dat is de enige oplossing.”

„Maar wat moeten we nu eigenlijk doen, meneer?” vroeg Teun, die zijn nieuwsgierigheid zo langzamerhand nauwelijks meer bedwingen kon.

„Wel, 't is heel eenvoudig: de mensen van klas vijf en zes maken samen een toneelstukje. We sturen het op naar Hilversum, 't wordt goedgekeurd, we spelen het voor de camera's en we gaan met het gewonnen televisietoestel naar huis. Je ziet: 't is zo simpel als twee maal twee.”

„Dus... we moeten zelf een toneelstuk gaan schrijven...?” informeerde Simon, onder de indruk van de korte, maar krachtige uitleg van zijn vader.

„Daar komt het wel op neer, ja.”

„Maar... eh... hoe moet dat dan?”

„Wel jongen, doodgewoon: je gaat er eens rustig voor zitten en je schrijft maar op wat je te binnen schiet – klaar is Kees! Maar nu alle gekheid op een stokje: meneer Beumer zal jullie precies vertellen wat de bedoeling is. Hij heeft me namelijk beloofd jullie te zullen helpen. Ik bemoei me verder helemaal niet meer met die wedstrijd. Meneer Beumer, u zorgt er wel voor dat ze de hoofdprijs winnen?”

„'t Komt voor elkaar!” lachte meneer Beumer. „Mag ik er vóór de rekenles begint, nog iets van zeggen?” Dat mocht.

„Kijk eens, jongens,” begon hij, „we hoeven gelukkig niet zo maar in 't wilde weg aan het werk te gaan. De opdracht is: „Maak een toneelstukje over een gebeurtenis uit de vaderlandse geschiedenis.” Het voornaamste hebben we dus al: we weten,

17

waar het over moet gaan. De rest zal wel volgen. Nu moeten jullie er de komende dagen thuis maar eens rustig over nadenken. Misschien herinner je je wel een mooi verhaal, waar we 't een en ander mee kunnen doen. Volgende week donderdag, als ik weer hier op school ben, zou ik graag een paar ideeën van jullie horen. Eind oktober pas moeten de stukjes opgestuurd worden, dus we hebben alle tijd om rustig iets aardigs te bedenken."

Meteen was de klas vol geroezemoes. Allerlei spannende histories schoten de meisjes en jongens te binnen en die konden ze natuurlijk niet voor zich houden.

"Ik hoor het al wel!" lachte meneer Beumer. "'t Zou me verbazen, als er niet iets heel fraais uit de bus kwam!"

"Jawel," vond meneer Van Balen, "maar nú moet er eerst eens wat heel fraai rekenwerk uit de bus komen. Haal het rekenboekje maar eens te voorschijn."

Even later probeerden ze zich te verdiepen in de rekenkundige problemen die meneer hun voorschotelde, maar af en toe dwaalden er wel een paar gedachten een andere richting uit...

Meneer Beumer gaf 's middags vaderlandse geschiedenis. 't Ging over Den Briel. De klas luisterde ademloos: wat kon die vreemde meneer prachtig vertellen! Zijn hele gezicht vertelde mee en als er iets grappigs kwam, begonnen zijn ogen al van tevoren te lachen. Simons vader zat ook te genieten van het verhaal, ontdekten de kinderen: de rode ballpoint, waarmee hij achter in de klas schriften zat na te kijken, had een gemakkelijk halfuurtje!

Net toen meneer Beumer Rochus Meeuwsen met een paar forse bijlslagen het sluisdeurtje had laten versplinteren en hij de Spanjaarden verschrikt het hazepad liet kiezen, stak Hans zijn vinger op.

"Meneer!" begon hij geestdriftig. "Da's een goeie voor de wedstrijd!"

"Wie?" vroeg meneer Beumer verbaasd. "Coppelstock of Rochus Meeuwsen? Jô, die wisten van geen wedstrijd af!"

18

19

3. Pompen!

Zacht zoefden de deuren van de rumoerige studio achter Simon dicht. Hè – eindelijk rust! 't Was een vermoeiende uitzending geweest, maar hij vond, dat 'ie het er best afgebracht had. Heerlijk lui zakte hij weg in een pronkstuk van een fauteuil. Hij voelde nog de warmte van de studiolampen, waaronder hij zijn programma had afgedraaid. Wat had 'ie ook weer allemaal moeten doen? Verdraaid – hij kon zich eigenlijk helemaal niet meer herinneren waarom hij voor de televisiecamera's had moeten verschijnen! Maar enfin, wat kon het hem ook schelen; in ieder geval was 't goed gegaan, dat stond als een paal boven water.

Er werd geklopt. Vóór Simon nog „binnen!” had kunnen roepen, zwaaiden de deuren van zijn kleedkamer open. Een onafzienbare stroom mensen drong naar binnen. Simon schrok zich een hoedje. „Hela, wat moet dat!” riep hij, maar de indringers maakten zoveel lawaai, dat z'n stem nauwelijks te horen was. Een oud mannetje met een grote, grijze baard was vlak voor hem gaan staan. „O, jongheer Van Balen,” zijn stem trilde van ontroering. „wat was dat mooi, o, wat was dat prachtig!”

Simons mond viel open van verbazing. Tijd om iets te zeggen had hij niet, want het oude mannetje werd al op zij geduwd door een magere juffrouw met krulspelden in het haar. Gek hoor, vond Simon, wie gaat er nu met krulspelden over straat. „Simon!” snerpte ze, „Simonnetje, och, wat heb ik genóten!” Ze stak een blocnootje vol ezelsoren naar hem toe: „Mag ik alsje-blijft je handtekening, vent?”

Eigenlijk was Simon een beetje beledigd door dat „Simonnetje” en „vent”, maar aan de andere kant voelde hij zich toch zó geveleid, dat hij meteen in z'n zak naar zijn ballpoint ging zoeken

20

Meneer Van Balen schoot in de lach. Zijn leerlingen schaterden. „Nee, die geschiedenis van Den Briel bedoel ik natuurlijk!” legde Hans verontwaardigd uit, toen hij zich weer verstaanbaar kon maken.

„Nou, probeer er eens wat van te maken,” raadde meneer Beumer aan. „Misschien zit er wel iets aardigs in.”

Hans beloofde dat hij zijn best zou doen. Hij had al iets in zijn hoofd, maar wát... daar zou hij de volgende week wel mee op de proppen komen!

om de gevraagde handtekening op het morsige blaadje te krabbelen.

Toen de andere mensen zagen dat hij handtekeningen wilde uitdelen, kwamen ze allemaal met papiertjes aandragen om hun deel te krijgen. Een jongen met een zwartleren jasje en een spijkerbroek aan kwam zelfs op een knallende bromfiets op hem aanracen.

„Rustig mensen, rustig!” riep Simon, terwijl hij nog steeds al z'n zakken navoelde om de ballpoint te vinden. „Ieder op z'n beurt!”

Plotseling zag hij een man met een blauwe pet binnenkomen, die hem verschrikkelijk kwaad aankeek. „Eruit jij!” daverde zijn stem, en opeens was iedereen verdwenen.

Simon keek verwilderd om zich heen: waar waren z'n bewonderaars gebleven?

„Eruit, Simon!” bulderde de man met de pet weer. „Opschieten alsjeblieft!”

Maar toen maakte Simon zich zó vreselijk boos, dat hij alle waardigheid die bij een beroemdheid past, helemaal vergat.

„Laat me toch met rust, man!” schreeuwde hij. „Waar bemoei je je mee!”

Langzaam zag hij het gezicht voor hem veranderen: de pet verdween, de trekken kregen iets bekends... Simon knipperde even met de ogen, zag toen opeens... een laken, dekens, de bekende wanden van zijn kamer en... zijn vader voor 't bed! „Nou nou, jongeman,” mopperde vader. „Da's mooi, hoor, om zo tegen je eigen vader te keer te gaan! En vertel me eens: wat heb ik meneer misdaan?”

Simon keek hem oledom aan.

„Oef...,” was het enige wat hij kon zeggen.

Vader knikte begrijpend. „O, juist, was het dat,” zei hij, maar hij keek toch wel raar op toen Simon hem vroeg: „Waar is uw pet opeens, vader?”

„Je bed uit, kwajongen!” gebood hij. „En gauw ook, anders zal ik je een pet geven, maar dan met een s'erachter.”

Voor zo'n cadeautje voelde Simon niet veel en hij zorgde er

21

dan ook voor dat hij in een minimum van tijd op het zeil voor zijn ledikant stond.

Zijn zondagse snee krentenbrood lag al op hem te wachten, toen hij de kamer binnenkwam.

„Jongen, wat ben je toch laat!” zei moeder. „Over een goed halfuur begint de kerk!”

„Ja,” verzuchtte vader. „En als je de sinjeur uit z'n bed komt halen, vraagt 'ie je heel beleefd, waar je je eigenlijk mee bemoeit. Die jeugd van tegenwoordig...”

„Ik droomde van de televisie,” verklaarde Simon. „De portier van de studio wilde me weggagen, en dat beviel me niet.”

„Nee, dat kan ik me voorstellen,” zei vader begrijpend, terwijl hij kleine Anneke opving, die er juist met het kerkgeld, dat vader op een hoek van de tafel had klaargelegd, vandoor wilde gaan.

„Ho jij, kleine dievegge!” Met een zwaai werd ze op vaders knie gezet. „Waar ga je met dat hele kapitaal naar toe?”

„Paardje rijel!” kraaide Anneke. Ze mikte het geld achteloos door de kamer, waar haar broer het met veel zoeken weer bij elkaar kon scharrelen.

Na het eten nam vader de bijbel en sloeg hem open bij psalm 122: „Ik was verheugd, toen men mij zeide: Laten wij naar het huis des Heren gaan. Onze voeten staan in Uw poorten, o Jeruzalem...”

Toen ze gedankt hadden, vroeg Simon: „Vader, mag ik bij u op het orgel zitten?”

Vader vond het best en Simon was in zijn nopjes: op het orgel had je de fijnste plaats van de hele kerk, vond hij altijd.

Samen met vader stak hij een ogenblik later het kerkplein over. Moeder bleef met Anneke thuis, vanmorgen.

Juist toen ze de kerk wilden binnengaan, stopte er piepend een blauw „eendje” vlak achter hen. Simon keek om. „Hans van Galen met z'n vader en moeder,” ontdekte hij.

Meneer en mevrouw Van Galen stapten uit en groetten Simons vader.

22

we alle drie de verzen van psalm 133.”

Zodra de stem van de dominee verklonken was, zette vader het voorspel in. Hij hield van de melodie van dit vers, wist Simon; hij had er zijn vader al meer over horen fantaseren.

Maar opeens, halverwege het voorspel, gebeurde er iets vreemds: het orgel liet vader plotseling in de steek! Het leek wel of de pijpen verschrikkelijk moe werden. De orgeltonen zakten naar omlaag, werden aarzelen en beverig en na een paar seconden leek het hele instrument er met een zucht de brui aan te geven. Vader wist niet wat hem overkwam! De mensen in de kerk keken verschrikt omhoog, één van de collecterende diakenen vergat van verbazing het zakje verder door te geven.

En toen... was het Hans die een eind maakte aan de verwarring.

„Pompen!” fluisterde hij Simon toe. Met een paar stappen was hij op zij van de grote orgelkast.

Simon keek hem met grote ogen na. Toen begreep hij opeens wat Hans' bedoeling was. Een ogenblik later waren ze zich als echte ouderwetse orgelpompers in het zweet aan 't werken. Op zij van de orgelkast staken een paar dikke houten palen uit. Die moesten ze steeds naar beneden drukken, vanzelf kropen ze langzaam weer omhoog. 't Was zwaar werk, maar... het lukte! Ergens binnen in het orgel begon iets zacht te ruisen – even later kon vader weer spelen.

Toen de drie verzen gezongen waren, besloot vader met een paar akkoorden. Daarna kwam hij achter de klavieren vandaan. Hij klopte Hans op z'n schouder en fluisterde: „Prima gedaan, jò! Hoe wist je dat het zo ook kon?”

„Mijn grootvader is ook organist, meneer,” antwoordde Hans. „Die speelt op net zo'n soort orgel als u en hij heeft me voor de aardigheid wel eens laten pompen. Hij vertelde dat het vroeger altijd zo moest en dat er op sommige oude orgels nog zo'n windpomp zit. Toen we daarnet binnenkwamen, zag ik dat het hier ook zo was.”

„Goed werk!” zei vader tevreden. „Je hebt ons fijn uit de penarie geholpen! Maar nu vergeten we de schrik en gaan we goed

24

Hans kwam meteen naar Simon toe. „Zeg,” zei hij, „zal ik bij jou komen zitten?”

„Als vader het goed vindt,” antwoordde Simon. „We gaan naar het orgel; vader is organist, zie je.”

„Des te beter,” vond Hans. „k Zal het even vragen.”

Meneer Van Balen had er geen bezwaar tegen, net zo min als Hans' ouders. „Als je tenminste goed luistert!” voegde meneer van Galen er waarschuwend aan toe.

„Ik zal hem wel in de gaten houden!” beloofde Simons vader lachend. „Kom, we moeten naar binnen, 't is hoog tijd.”

Met z'n drieën klommen ze even later omhoog langs de uitgesleten treden van het smalle wenteltrapje in de toren. Met een grote sleutel opende vader een scheefgezakt deurtje, toen stonden ze bij de speeltafel van het orgel.

De jongens zetten een paar stoelen vlak achter het groene gordijntje. Ze schoven dat gordijntje wat op zij en hadden toen een prachtig overzicht over de hele kerk.

„Kijk, daar zitten jouw vader en moeder!” ontdekte Simon. Hans zag hen niet zo gauw tussen al die mensen in de diepte.

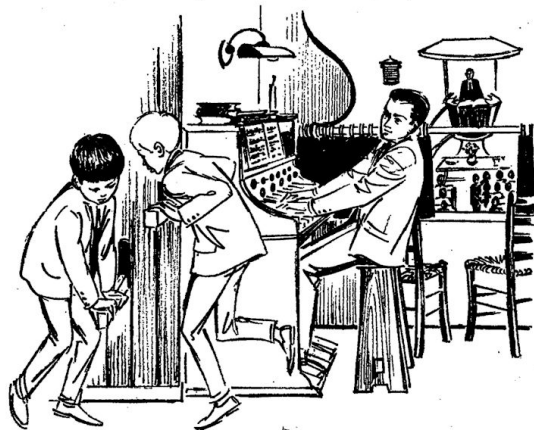
Koel, lichtgroen getint licht zeeftte door de slanke ramen naar binnen. Een boeket anjers kleurde prachtig voor de donkerbruine preekstoel.

Vader begon te spelen. Helder klonken de orgeltonen door de kerk. Hans was een en al oor voor het spel van meneer Van Balen. Simon merkte het: Hans luisterde nauwelijks meer naar wat hij zei... Enkele minuten later kwamen de kerkeraden leden binnen, gevolgd door dominee Rensink. De dienst begon. De zware stem van de dominee was ook op het orgel duidelijk te verstaan. Hé, de tekst waarover die ochtend geprekeet zou worden, kenden ze: „Hebt uw naasten lief als uzelf,” las dominee Rensink.

Simon keek verrast om naar vader op de orgelbank. Die knikte hem even toe: „Luister maar goed!” betekende dat.

„Voor we met elkaar over deze tekst gaan spreken, krijgen wij gelegenheid in de dienst der offeranden iets van het onze te geven,” kondigde de predikant aan. „Tijdens de collecte zingen

23

naar dominee Rensink luisteren.” Hij nam een stoel en ging naast de beide jongens zitten.

Een paar minuten later kraakte de deur naar het orgel zacht open. De koster kwam binnen, tikte vader op de schouder en fluisterde hem toe: „'t Is alweer in orde. Er was een stop in het elektriciteitskastje doorgeslagen. 'k Heb er een nieuwe ingezet.” Vader knikte hem dankbaar toe en de koster verdween even zacht als hij gekomen was.

Na de slotzang haalde vader uit het wrakke muziekkastje een groot boek. „PACHELBEL” stond in vergulde letters op de band. Simon kende dat oude boek wel: vader speelde er dikwijls uit, voor of na de kerkdienst.

De twee jongens stonden achter de orgelbank. Geboeid keken ze toe hoe de slanke, lenige vingers snel en zeker de toetsen

25

indrukten, terwijl vaders voeten zonder te aarzelen over de pedaaltoetsen gleden. De orgeltonen buitelden door de leger wordende kerk.

Toen het stuk uit was, zuchtte Hans even.

„Is dat een zucht van opluchting, Hans, omdat ik eindelijk op-houd?” lachte meneer Van Balen.

„Nee hoor, ik vond het juist prachtig!” antwoordde Hans verontwaardigd.

„Houd je veel van muziek?”

„Ik vind het 't mooiste wat er bestaat!” Hans zei het zo uit de grond van zijn hart, dat meneer Van Balen hem even verbaasd aankeek.

„Kun je zelf ook spelen?” informeerde hij.

„Een klein beetje,” aarzelde Hans.

„Probeer het maar eens,” nodigde vader uit.

Hans schoof op de orgelbank. Vader trok een paar registers uit en toen... begon me daar die Hans te spelen, dat vader en Simon hun oren nauwelijks geloven konden.

Af en toe waagde hij het warempel de grote pedaaltoetsen onder zijn voeten in te drukken. Erg gemakkelijk was dat niet, want kerkorgels worden nu eenmaal niet voor jongens van een jaar of twaalf gebouwd, en de orgelbank was eigenlijk iets te hoog voor Hans, maar... 't lukte toch aardig!

„Ik vind het ronduit geweldig!” oordeelde vader. „Heb je dat allemaal bij je grootvader geleerd?”

„Eigenlijk wel,” zei Hans. „Ik heb vanaf m'n zevende jaar les van hem gehad. Maar nu wonen we te ver van hem vandaan; ik ben bang dat er een hele poos niets van orgellessen zal komen.”

„Wel jò, weet je wát,” zei vader, „we spreken af dat je van mij orgellessen krijgt, zolang jullie hier liggen met de woonschuit; hoe denk je daarover?”

„Nou... dat... ik zou het machtig vinden!” Hans stotterde van enthousiasme. „Geweldig!”

„Fijn zo,” besloot Simons vader. „Dan gaan we nu naar beneden, want je ouders zullen al wel met smart op je staan te wachten.”

26

4. Een toneelstuk

Truus van Strien zuchtte diep.

Soms was het toch maar verschrikkelijk vervelend om nog kind te zijn, vond ze.

Een beetje jaloers keek ze naar meneer Van Balen en meneer Beumer, die voor de klas fluisterend met elkaar stonden te praten. Op haar tafeltje lag een blad papier. Een prachtig, blank blad papier: ákelig blank, want eigenlijk had het al wel half volgeschreven moeten zijn.

Meneer Beumer had de klas een opstel opgegeven over de belevenissen van een muizenfamilie, waarvan hij een week geleden verteld had. Ja, het verhaal was leuk genoeg geweest, maar als je nu eenmaal geen opstellen kon schrijven?

Els Dekker, naast haar, had al bijna een kantje vol: die zou wel weer een acht krijgen. Een paar tafels verder was Hans druk bezig. De punt van zijn tong kwam van inspanning tussen zijn lippen door naar buiten. Hij keek verschrikkelijk kwaad, je kon alleen aan z'n gezicht al zien, dat hij juist de kat liet op-marcheren.

Pas op, muizen! dacht Truus. Daar gaat de bek van de kat wijd open...

„Hap!” riep ze opeens door de stille klas. De pen van haar buurvrouw kraste van schrik over het papier. Opeens stond de hele klas op stelten.

„Wat krijgen we nou, Truus?” vroeg meneer Van Balen. „Je weet toch dat je onder schooltijd niet mag eten, hè?”

„Ja meneer,” antwoordde Truus schuld-bewust, „maar ik at niet – 't was de kat van Hans, die net aan een muis begon!”

„De kat van Hans?” Meneer Van Balen was stomverbaasd.

28

Hans' vader en moeder zaten al in de blauwe „eend” naar hun zoon uit te kijken. Meneer Van Balen maakte even een praatje met hen en vertelde hun van de lesplannen.

„Heerlijk!” verzuchtte mevrouw Van Galen. „We vonden het al zo sneu voor Hans, dat z'n orgellessen erbij in moest schieten, want we geloven echt wel dat hij aanleg heeft.”

„Dat weet ik wel zeker!” bevestigde vader.

„Ziehier de jeugdige, doch talentvolle kunstenaar!” sprak Hans plechtig, zijn kin verwaand omhoog stekend.

Simon schoot in de lach en gaf hem een bescheiden duwtje in de maagstreek, zodat Hans' kin van schrik plotseling omlaag dook.

„'t Is een rare vent!” lachte Simon, toen de „eend” wegspuiterde. Maar hij voelde dat hij hard op weg was dikke vrienden met die „rare vent” te worden!

27

„Waar heb je het over in vredesnaam?”

Geduldig legde Truus uit wat ze gedacht had bij het zien van Hans' boze gezicht.

„Nou zeg,” zei Hans, „je lijkt wel een helderziende. Je bent minstens zo knap als de kat van Salomo!”

„Ziezo, en nu maar eens even goed luisteren,” vermaande meneer Van Balen lachend. „Ik voel me gewoon katterig worden van jullie gebabbel. Leg je pen maar gauw neer. 't Opstel moet thuis afgemaakt worden. Meneer Beumer wilde nog het een en ander zeggen over de wedstrijd.”

Meneer Beumer haalde een stapeltje papier uit z'n tas.

„Jongens,” begon hij, „zoals je weet heb ik vorige week twee schetsjes van jullie gekregen: één van Ank Driessen uit klas vijf over Jan van Schaffelaar en één van vier heren uit de zesde klas: Jaap Rensink, Hans van Galen, Teun de Wit en Simon van Balen. Nou Ank, jouw stukje vond ik erg leuk, maar het is wel wat moeilijk op het toneel te brengen, vind je niet? Ik weet in de eerste plaats al niet hoe ik de hele Barneveldse toren op de planken moet krijgen en in de tweede plaats denk ik dat er niet veel liefhebbers zullen zijn om de rol van Jan van Schaffelaar te spelen. Alsjeblieft, je laat hem nogal stevig toetakelen, hoor! Maar je hebt het leuk bedacht en goed geschreven, alle hulde! Het toneelstukje van het viermanschap uit klas zes vind ik bijzonder aardig. 't Gaat over de verovering van Den Briel door de watergeuzen. Hier en daar zullen we er met elkaar nog wat aan moeten veranderen, maar dan is het best op te voeren. Heel plezierig vind ik het dat alle leerlingen van klas vijf en zes eraan kunnen meedoen. Ik geloof dat we het maar op dit stuk moesten houden.”

Het „viermanschap” zat te glunderen. Hun stuk goedgekeurd! Ze hadden er heel wat tijd aan besteed. Hans was met het idee gekomen, zelf had hij al een schetsje gemaakt. De anderen waren direct enthousiast geweest over zijn plan. Met z'n viere waren ze aan het werk gegaan. Toen het hele stuk eindelijk af was, had Simon het eerst aan z'n vader willen laten lezen, maar die was daar niet voor te vinden geweest. „Nee jongens,”

29

had hij gezegd, „geef het donderdag maar aan meneer Beumer, dat was de afspraak.”

En nu ... daar zaten ze dan: schrijvers van het bekroonde toneelstuk!

„Nog eens, jongens,” zei meneer Beumer, „hier en daar moet er nog iets aan jullie stukje veranderd worden. Straks, na vier uur, zouden we dat kunnen doen. Moet één van jullie direct na schooltijd thuis zijn?”

Dat bleek niet het geval te zijn.

„Fijn zo,” vond meneer Beumer. „Dan gaan we het straks dus eventjes op de schaaftank leggen.”

Nu, na schooltijd werd het stuk op de schaaftank gelegd! Maar toen de jongens tegen zessen naar huis gingen, hadden ze een bijzonder tevreden gevoel: het toneelstukje was klaar; volgende week donderdag zou meneer Beumer de rollen verdelen en dan moesten ze maar gauw gaan repeteren.

Meneer Beumer zou diezelfde avond het stuk overtypen en naar Hilversum opsturen.

„En,” had hij gezegd, „mochten ze het daar bij de televisie niet goed genoeg vinden, dan wordt het toch opgevoerd: op de ouderavond in januari. Dat heb ik al met meneer Van Balen afgesproken.”

HET TONEELSTUK VAN HET „VIERMANSCHAP”

EERSTE BEDRIJF

We zijn in het stadhuis van Den Briel. Om een lange tafel zitten deftig geklede mannen: de vroedschap. De burgemeester, aan het hoofd van de tafel, is aan het woord:

Burgemeester: „... Maar heren, waar halen we het geld vandaan om al die plannen van u uit te voeren?”

Raadslid nr. 1: „Misschien houdt de edele heer Alva 't een en ander over van de tiende penning. Dan zou hij ons mooi uit de brand kunnen helpen.”

30

Coppelstock laat de ring zien. De burgemeester schrikt. Weer beginnen de raadsleden druk te redeneren. 't Wordt weer stil als de burgemeester een nieuwe roffel op de tafel geslagen heeft.

Burgemeester (iets beleefd): „Wat is de boodschap die men u heeft meegegeven?”

Coppelstock: „De watergeuzen willen dat de poorten van Den Briel voor hen geopend worden. Ze willen de stad bezetten in naam van de prins van Oranje.”

Burgemeester (hooghartig glimlachend): „Wel ja! Kan ik de heren misschien met nog iets van dienst zijn? Hoeveel van die rabauwen zijn er eigenlijk?”

Coppelstock: „Wel, laat ik 'es zien ... Dat loopt wel in de duizenden, schat ik.”

De vroedschap raakt in grote opschudding. De burgemeester springt op, kijkt Coppelstock met grote, verschrikte ogen aan.

Burgemeester: „Een ... een p ... paar duizend ...?”

Coppelstock (overdreven vriendelijk en beleefd): „Zoals ik al zei, edelachtbare.”

Burgemeester: „Maar dat ... dat is vreselijk!”

Coppelstock: „Och, meneer de burgemeester, 't hangt er maar vanaf van welke kant u 't bekijkt. Ik vind het zo verschrikkelijk nog niet!”

Raadslid nr. 3: „En wanneer zouden de poorten geopend moeten worden?”

Coppelstock: „Liefst direct. Maar de heren geuzen begrijpen dat u na de schrik even tot uzelf zult willen komen. Uiterlijk over drie uur willen ze de stad kunnen binnenrukken.”

Burgemeester (driftig): „Man, loop naar de pomp, en al je watergeuzen erbij! Verdwin, en vertel maar aan die meneer Treslong dat 'ie lang zal moeten wachten als hij de stad in wil. En daarmee basta!”

32

Raadslid nr. 2: „Ha! Alva zal ons aan zien komen!”

Raadslid nr. 1: „O, weet u soms wat de landvoogd van plan is?”

Raadslid nr. 2: „Ik niet! Maar in ieder geval weet ik wel dat wij er niet veel plezier van zullen hebben ...”

De andere vroedschapsleden beginnen nu door elkaar te roepen: „Schandel!” „Goed gezegd!” „Hij is vast en zeker een geus!” De burgemeester hamert boos op de tafel.

Burgemeester: „Rustig, rustig, heren! We zijn hier bij elkaar om ernstige zaken te bespreken, niet om ruzie te maken.”

De leden van de vroedschap mopperen nog even halffluid verder. Als het weer stil is, wordt er plotseling op de deur geklopt. Jan Coppelstock komt binnen.

Coppelstock: „Edelachtbare heren, ik heb een ...”

Burgemeester: „Zou je niet even wachten tot je iets gevraagd wordt, vlegel? Wie heeft je toestemming gegeven hier zo maar binnen te lopen? 't Is hier geen snoepwinkel; wat verbeeld je je wel!”

Coppelstock: „Pardon meneer de burgemeester, u spreekt niet tegen een doodgewone veerman, maar tegen de afgezant van een belangrijk heer!”

De vroedschapsleden beginnen verbaasd met elkaar te praten. Sommigen halen de schouders op, één wijst veelbetekenend naar zijn voorhoofd. De burgemeester hamert om stilte.

Burgemeester: „Afgezant? Belangrijk heer? Spreek op, kerel, maar wee je gebeente als je denkt grapjes met ons uit te kunnen halen!”

Coppelstock: „Vooruit dan, omdat u het zo vriendelijk vraagt. Ik ben afgezant van heer Blois van Treslong. Als bewijs heeft hij me zijn ring met z'n familiewapen meegegeven. Kijkt u maar.”

31

Coppelstock: „Uitstekend, edelachtbare. Ik zal heer Blois van Treslong op de hoogte stellen van uw beslissing.”

Hij loopt naar de deur, draait zich daar nog eenmaal om en zegt:

„Toch zou ik u aanraden nog even over uw besluit na te denken. De watergeuzen willen wel eens erg ongemakkelijke sinjeurs worden als ze hun zin niet krijgen ...”

Burgemeester: „Man, ga uit m'n ogen!”

EINDE EERSTE BEDRIJF

Vóór het doek verschijnt de *verteller*, een deftig gekleed vroedschapslid met een breedgerande hoed op en een sierlijke degen op zij. Hij praat een beetje deftig.

(Achter het doek wordt inmiddels alles voor het tweede bedrijf gereedgemaakt.)

Verteller: „Nadat Jan Coppelstock verdwenen was, besprak de vroedschap de toestand. De een vond het 't beste de poorten maar haastig te openen, de ander wilde daar niets van weten. Een heel vervelende omstandigheid was dat juist de heren soldeniers van de Spaanse bezetting afwezig waren. Om onordelijkheden te Utrecht te bedwingen, waren zij naar deze stad vertrokken. Men vond het een nare geschiedenis en – als u 't heel precies wilt weten – eigenlijk was men uitermate bevreesd voor de heren watergeuzen. Men wist immers dat het geen katjes waren om zonder handschoenen aan te pakken! (Hier moet de verteller even heel deftig lachen.) Ten slotte besloot de raad de poorten gesloten te houden ... edoch de brave burgers aan te raden de stad door een kleine, onopvallende poort uit het gezicht der heren watergeuzen, ordelijk te verlaten. Ik ... hm, hm, (een deftig kuchje) bleef echter in Den Briel achter om te zien hoe de zaken zich zouden ontwikkelen. Een keurig en beschaafd man als ik zou misschien veel goed werk kunnen doen, dacht ik – in alle bescheidenheid natuurlijk ...”

33

TWEDE BEDRIJF

De klas zingt (op de bandrecorder!): „In naam van Oranje, doe open de poort!” Langzaam gaat het doek omhoog. Op het toneel ziet men een zware stadspoort (van karton gefabriceerd), daarvoor drentelen en zitten (op de grond) de watergeuzen. Ze zien er heel gevaarlijk uit. Sommigen dragen een zwarte ooglap, anderen hebben grote baarden en snorren. Er loopt een marketenster rond met een tonnetje voor haar buik.

Marketenster (tegen een van de geuzen): „Nou Jan, wat dacht je, zou de poort nog opengaan?”

Jan (grimmig): „Ik geloof er niks van, Geertje. De drie uren zijn al zowat voorbij. Nou – als 't niet goedschiks gaat, dan maar kwaadschiks. Ik heb best zin in een robbertje vechten!”

Geertje: „Hè, jullie altijd met je vechten! (ze geeft hem een kroes) Hier, vooruit, drink maar eens. Misschien krijg je dan een beter humeur!”

Jan: „O, mijn humeur is puik in orde, hoor. Ik hoef alleen maar te denken aan wat er in de stad alzo te plunderen zal zijn... Geloof maar dat ik m'n best zal doen!” (wrijft z'n handen)

Blois van Treslong komt langs. Hij ziet er wat fatsoenlijker uit dan de anderen.

Treslong (streng): „Wat hoor ik daar? Plunderen? Luister eens, Jan, daar komt niets van in. In Den Briel wordt niet geplunderd, versta je me?”

Jan (beteuterd): „Ja maar... eh...”

Treslong: „Niks te ja-maren. Plunderen is er niet bij vandaag! (tegen de andere geuzen die erbij zijn komen staan) Ik hoop dat we dat allemaal deksels goed begrepen hebben. Als we in Den Briel zijn, gedragen we ons al keurige mensen, al zal dat voor sommigen wel moeilijk zijn.”

34

De geuzen beginnen te mopperen. Sommigen halen de schouders op.

Treslong: „Maar laten we eerst maar eens zien dat we de stad binnenkomen. Boodschapper, kom 'es hier!”

Boodschapper (trompet onder z'n arm): „Present! Wat is er van uw dienst?”

Treslong: „Vertel ze daar in de stad maar dat de drie uren voorbij zijn.”

Boodschapper: „Tot uw orders!”

Hij doet een paar stappen vooruit, blaast een signaal op de trompet en schreeuwt schuin naar boven:

„Burgers van Den Briel! De drie uren zijn verstreken. Opent de stadspoort nu direct, anders zullen wij de stad met geweld moeten nemen!”

Een der geuzen: „'t Lijkt wel, of ze niks gehoord hebben; niemand geeft antwoord!”

Een ander: „De hele stad lijkt wel uitgestorven – er is ook niemand op de muur te zien.”

Treslong: „Lang genoeg gewacht, jongens. Haal de Hollandse sleutel maar!”

Een paar geuzen verdwijnen, komen even later terug met een lange paal.

Marketenster: „Hè, wat eng! Gaan jullie de poort rammeien?”

Een der geuzen: „Nou en of! En geloof maar dat 'ie eraan gaat; we zullen 'em eens even goed van Jetje geven!”

Treslong: „Klaar, mannen?”

Zes geuzen hebben de paal vastgepakt, de anderen staan vol spanning toe te kijken.

Treslong: „Daar gaat 'ie dan. Eén, twee... drie!”

36

De geuzen schreeuwen bij „drie”: „Hatsjeel!” en stormen op de poort af. Er klinkt een doffe dreun, de bandrecorder begint te spelen: „Daar wordt op de deur geklopt, hard geklopt, zacht geklopt”, enz.

De poort staat nog. Na de derde stormloop valt hij krakend achterover (de eerste twee keer dus niet te hard bonken!). Juichend en joelend dringen de geuzen de poort door.

Als ze allemaal verdwenen zijn, komt er langzaam en statig een zwierig gekleed man het toneel oplopen. Aan een koord om zijn nek hangt een bordje, waarop met duidelijke letters „ALVA” staat, zodat iedereen kan zien wie hij is. Hij heeft een klein knijpbrilletje losjes op z'n neus.

Verdrietig blijft hij naar de poort staan kijken. Dan wrijft hij even door zijn haar en raakt het brilletje, dat op de grond valt. Alva grijpt naar z'n neus, zegt dan kwaad: „Verdraaid, nou ben ik m'n bril ook nog kwijt!”

Uit de stadspoort komen drie meisjes, hand aan hand. Ze dansen om Alva heen en zingen op de wijs van: „Het is vandaag de laatste dag, hoezeel!”

„Zeg Alva, wat kijk jij toch kwaad, waarom?
Je weet wat er op de kalender staat, daarom!
De eerste dag van de maand april
Verloor meneer Alva zijn dure bril,
Daarom, daarom, daarom!
Daarom, daarom, daarom!”

EINDE

37

5. Een drukke woensdagmiddag

Hekkie, het kleine hondje van de familie Rensink, snapte er niets van. 't Was toch woensdagmiddag? En betekende dat dan niet dat hij ongestoord op de schoolstoep kon liggen uitrusten van de vermoeiende ochtend? O zo! Op woensdagmiddag was de school en alles wat erbij hoorde van hem en van niemand anders! Geen gevaar voor kinderen die hem aan z'n staart konden trekken, geen sprake van geluiden achter de schooldeur, die hem in z'n dutje zouden kunnen storen. Woensdagmiddag... rust!

Maar vanmiddag...? Vreselijk, wat een toestand! De wonderlijkste geluiden klonken naar buiten, geluiden die niets, maar dan ook helemaal niets met de school te maken hadden.

Er werd getimmerd, gezaagd, emmers rinkelden, vrolijke stemmen zongen en schreeuwden. Nee, Hekkie kon het allemaal niet vatten.

Eén ding begreep hij deksels goed: van zijn fijne slaapruimte voor de schooldeur zou niets terechtkomen, dat was vast.

Terneergeslagen scharrelde hij het afgeknaagde bot maar weer op, waarmee hij het 's morgens zo druk gehad had. Ze gunden een oppassende hond nog niet eens zijn welverdiende rust. Een hondeleven had 'ie!

In school was het een drukte van belang.

Meneer Beumer had aangekondigd dat ze die middag het decor zouden fabriceren.

Het decor: dat klonk! Maar... eh, wat was dat eigenlijk?

Vragend hadden ze elkaar eens aangekeken, maar gelukkig had meneer hun precies uit de doeken gedaan wat hij met dat mooie woord bedoelde.

38

en de deurposten van de stadspoort zaten stevig in elkaar.

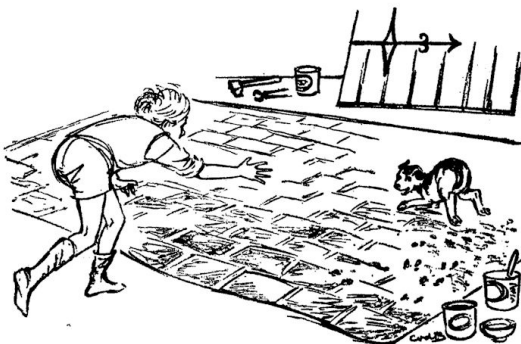
De poort zelf moest er nog ingezet worden, maar dat was een kleinigheid, vond meneer Beumer.

Teun had van z'n oom, die timmerman was, een groot stuk board gekregen, waarop meneer, samen met Jaap, planken en zware scharnieren geschilderd had. 't Was werkelijk prachtig geworden.

Simons vader, die even poolshoogte kwam nemen, kwam woorden te kort om aan zijn bewondering lucht te geven!

Hekkie, die - toch nieuwsgierig - met meneer Van Balen mee naar binnen getrippeld was, zorgde voor de nodige afwisseling. Terwijl niemand oog voor hem had, kuierde hij op z'n dooie gemak door het lokaal, overal aan snuffelend. Op een gegeven moment stapte hij zonder enig kunstgevoel over de verse verf van de stadsmuur, waarop zijn poten heel duidelijke sporen achterlieten. Juist wilde hij zijn snoet in een pot verf steken om eens goed te onderzoeken, of die ook eetbaar zou zijn, toen Teun hem in de gaten kreeg.

„Jongens, pas op!” riep die, en deed een kwieke uitval in de

40

„Een toneelstuk heeft altijd een achtergrond nodig. Als het in een stad speelt, moet je immers de huizen zien, het toneel moet iets voorstellen: een kamer, een zaal, een bos, een straat en ga zo maar door. Voor ons stuk hebben we niet veel nodig. Het eerste bedrijf speelt zich af in een zaal, dat is dus al gauw goed. Voor het tweede bedrijf hebben we een kartonnen stadspoort nodig en een stuk stadsmuur - dat is eigenlijk alles. Maar denk erom dat ons decor er prachtig uit moet zien!”

En zo waren ze vanmiddag aan het werk gegaan.

't Was werkelijk geweldig wat er van sommige zolders te voorschijn gekomen was. Kees Jacobs uit de vijfde klas was met een paar krullerige schilderijlijsten komen aandragen, Annelies Bouthoorn met een prachtige ouderwetse kandelaar, weer een ander had zowaar een grote voorzittershamer op de kop weten te tikken.

Meneer Beumer was erg in z'n schik met al die dingen. Hij had Jaap Rensink, die goed kon tekenen, opdracht gegeven een paar kleurige schilderijen te maken, die in de lijsten zouden moeten komen; een paar meisjes waren druk bezig die lijsten en de kandelaar weer als nieuw te laten glanzen, Kees was de gebroken steel van de voorzittershamer aan het repareren en de anderen werkten zich in het zweet bij het zagen en timmeren aan de posten van de stadspoort.

Meneer Beumer scheen overal tegelijk te zijn. Iedereen gaf hij aanwijzingen en ondertussen werkte hijzelf met plakkaatverf en dikke kwasten op een enorm stuk dun karton, dat hij op de vloer gelegd had en dat de stadsmuur zou moeten worden. De eerste ruwe stenen kon je er al op ontdekken.

Tussen de bedrijven door moest hij ook nog „eerste hulp bij ongelukken” verlenen, want de poorttimmermeesters gaven zich in alle ijver nogal eens een flinke mep op de vingers.

Maar de stemming zat erin en er werd gewerkt, dat de stukken er letterlijk afvlogen!

Tegen het eind van de middag was het meeste werk gedaan. De Brielse stadsmuur lag nog nat-glimmend op de vloer, de schilderijen voor de raadszaal prijken in opgepoetste krullijsten

39

richting van het hondje, dat verschrikt keffend het hazepad koos en, achtervolgd door woedende kreten, de deur uit rende.

Toen de schade hersteld was, haalde meneer Beumer zijn werklui bij elkaar.

„We houden ermee op voor vandaag,” verklaarde hij. „Het decor is voor het grootste deel klaar. Maar daarmee zijn we er natuurlijk nog lang niet. Kijk eens: de geuzen moeten natuurlijk wapens bij zich hebben. Wie dus als geus optreedt, gaat thuis aan het werk. Van hout kun je prachtige zwaarden en speren maken. Meneer Van Balen heeft jullie wel eens verteld hoe een musket, je weet wel: zo'n ouderwets geweer, er uit zag. Ook dat kunnen wijzelf maken van een blokje hout en een stuk buis. Zorg dat het in orde komt! En ten slotte - och, eigenlijk hoef ik dat niet te herhalen: de kans dat we werkelijk voor de televisie mogen komen, is heel klein. Reken daar dus niet op. Maar hoe dan ook: opgevoerd wordt het stuk zeker, in ieder geval al op de ouderavond in januari en als het dan in de smaak valt, misschien ook nog wel eens bij andere gelegenheden. Je hebt ondertussen allemaal je rol gekregen. Denk erom dat die erin gehamerd zit!”

En met die laatste vermaning konden ze naar huis gaan, nadat ze met vereende krachten het lokaal weer wat toonbaar gemaakt hadden. De decorstukken werden zolang op de schoolzolder opgeborgen.

41

6. Sint Nicolaas brengt een brief

De sinterklaastijd werd een extra drukke tijd in het dorp. Bakker Van Strien kon daarover meepraten! Daar kwam z'n dochter Truus uitgerekend in die zenuwachtige tijd thuis met de mededeling dat ze voor marketenster moest spelen en dat ze daarvoor een jurk uit de tachtigjarige oorlog nodig had.

„Hoor eens, dame,” had hij gemopperd, „zulke oude jurken hebben we niet: we hebben een keurige bakkerij en geen stoffig museum!”

Maar ja, hoe gaat het... Moeder Van Strien was 's avonds natuurlijk toch druk bezig geweest met het verknippen en vernaaien van een afgedankte japon.

„Die meesters van tegenwoordig,” had de bakker gezucht. „Ze denken zeker dat de vaders en moeders zich vervelen!”

Maar Truus had zelf ook geducht de handen uit de mouwen gestoken en haar vader was weer een beetje bijgedraaid toen hij zag hoe leuk zijn dochter er uit zag in die ouderwetse kleding.

En zijn goede humeur kwam helemaal terug, toen hij de verhalen van zijn klanten hoorde.

Overal in het dorp waren moeders watergeuzenkleren aan het naaien, terwijl vaders, ijverig door hun zoons geholpen, speren, zwaarden en musketten maakten.

De wedstrijdserie voor de televisie was intussen begonnen. Enkele leerlingen hadden woensdagavond een groep kinderen uit Breda en een uit Haarlem zien spelen. De Bredase groep was met vierenvijftig punten uit de bus gekomen, de Haarlemmers hadden het niet verder gebracht dan achtenveertig punten.

De volgende dag hadden ze het er natuurlijk met meneer Beumer over gehad en die had hun nog eens uitgelegd dat pas na

de laatste deelnemers de einduitslag bekend zou zijn. Wie het hoogste aantal punten verdienen zou, ging met de prijs strijken. Nû stond Breda dus aan de kop, maar als de volgende keer een groep ook maar één punt meer kreeg, zou die weer boven aan de lijst staan.

Iedere woensdagmiddag werd er in school gerepeteerd. Meneer Beumer had alle reden om tevreden te zijn: de spelers deden hun uiterste best. De spanning werd ook steeds groter: zou de televisie gauw iets van zich laten horen?

Maar steeds als daarnaar geïnformeerd werd, haalde meneer Van Balen zijn schouders op.

„Afwachten maar, jongens,” raadde hij aan. „In ieder geval krijgen jullie bericht, dat is zeker. Maar hoe dat bericht zal zijn...?” En dan begon hij heel bedenkelijk te kijken.

Op de ochtend van vijf december belde meneer Beumer al vroeg aan bij het huis van de hoofdonderwijzer.

Simon deed open. Hij keek verbaasd op: wat moest meneer Beumer nu op dinsdagochtend in het dorp? En hij had nog een onbekende bij zich ook!

„Zo, Simon,” groette meneer Beumer, terwijl hij hem een knip-oogje gaf.

En toen ging Simon opeens een licht op: de onbekende droeg een opgevouwen juten zak onder z'n arm!

„O, u bent natuurlijk...,” begon hij, maar toen kwam zijn vader de gang in en zei: „Jij bent natuurlijk weer nieuwsgierig, is 't niet? Ga maar eens gauw naar de kamer om je boterhammen op te eten.”

Simon verdween. Vader ging met de twee bezoekers naar boven.

Kleine Anneke was door het dulle heen. Ze mocht mee naar school, vanmorgen. Moeder had haar haar zondagse jurkje aangetrokken: ze ging naar Sint Nicolaas en dat was ten slotte niet de eerste de beste!

Geestdriftig zwaaide ze rond met een grote winterwortel, die ze uit de keuken gekaapt had.

„Voor het paard van Sinnekaas!” kraaide ze. „Lekkele wotteltje, hè Simon?”

„Nou en of!” zei Simon. „Daar zal het paard van Sinterklaas geweldig blij mee zijn, denk ik.”

Anneke kwam naar hem toe, leunde vertrouwelijk tegen zijn knie en praatte heel ernstig: „Sinnekaas is een hele ouwe man, hè Simon?”

Simon knikte bevestigend.

„Sinnekaas heeft een hele grote witte baard,” verklaarde zijn zusje. „Mammie zegt dat hij een hele lieve man is...”

Toen begon ze halffluid te fluisteren: „Simon... ik heb een ke-dootje voor Sinnekaas. Kijk maar...”

Haar linkerhandje, dat ze steeds angstvallig achter haar rug gehouden had, kwam te voorschijn. In haar kleine knuistje klemde ze... vaders pijp!

Toen kon Simon zich toch echt niet meer goed houden. Hij verslikte zich in een stukje brood, en kreeg een benauwde lachbui.

„Toe nou!” hikte hij ten slotte met moeite. „Nee hoor, dat kan niet. Stel je voor, Sinterklaas met een pijp! Z'n baard zou in brand vliegen!”

„O,” zei Anneke teleurgesteld. „Nou, dan mag hij wel een stukje wotteltje van het paard, hè Simon?”

„Ja hoor, hij zal best een stukje van de wortel lusten,” meende Simon.

En Anneke huppelde alweer vrolijk weg om dat blijde nieuws aan moeder te gaan vertellen.

Ruim een halfuur vroeger dan gewoonlijk was Simon bij school. Hij zou samen met een paar klasgenoten alles in orde gaan brengen om Sint Nicolaas een hartelijke ontvangst te bereiden. Al gauw kwamen Hans en Jaap opdagen. Met z'n drieën begonnen ze alvast slingers op te hangen.

Even later verscheen Truus, die de stoel van de goedheilig man voor haar rekening nam.

Op het schoolplein begon het inmiddels behoorlijk druk te wor-

den. Niet alleen de leerlingen werden deze ochtend op school verwacht, maar meneer Van Balen had alle kinderen van het dorpje uitgenodigd.

„Met een beetje passen en meten krijgen we ze er best in,” had hij gezegd.

Natuurlijk kwamen ook de moeders van de kleintjes mee. Het zou Sint Nicolaas beslist niet aan belangstelling ontbreken!

Eindelijk, veel later dan anders, kwam meneer Van Balen de school in. „Is alles voor elkaar, jongens?” vroeg hij, terwijl hij onderzoekend rondkeek.

Hij verschikte iets aan de stoelversiering. Opeens zag Simon dat zijn vader lelijke rouwrandjes onder z'n nagels had, iets, waar hij toch een verschrikkelijke hekel aan had.

„Vader,” fluisterde Simon, „uw handen zijn niet al te schoon!”

Vader keek verschrikt omlaag. „Hè,” mopperde hij toen hartgrondig, „dat goedje krijg je ook niet van je vingers!”

Oei, daar had hij zich lelijk versproken!

„Wat voor goedje bedoelt u?” informeerde zoonlief schijnheilig.

„Dat gaat je niets aan, galgebrok!” grinnikte zijn vader. „Ga jij maar eens aan de bel trekken, dan voer je tenminste iets nuttigs uit!”

Simon holde naar buiten. Een ogenblik later klonk het vertrouwde geluid van de bel over het schoolplein.

Joelend drongen de leerlingen naar de deur. Meneer Van Balen hield verschrikt de handen tegen zijn oren.

„Kalm, kalm, alsjeblieft!” lachte hij. „Ik wilde dat jullie altijd zoveel zin hadden om naar binnen te gaan!”

„Maar ze hebben niet elke dag een Sinterklaas voor de klas,” meende Simons moeder, die met Anneke aan de hand alvast in de gang was gaan staan.

„Dat zal het zijn,” bevestigde haar man. „Nou, vooruit maar, jongelui, naar binnen. Maar wel een beetje rustig aan, hoor!”

Nu, het werd passen en meten in het lokaal van meneer Van Balen. Er kwam heel wat kijken eer, behalve alle leerlingen, ook nog de kleintjes met hun moeders een plaatsje gevonden had-

den. Op een wenk van meneer hadden de hoogste-klassers hun stoelen afgestaan. Gezellig zaten ze op een rijtje tegen de achtermuur van het lokaal de drukte aan te zien. Er viel dan ook wel het een en ander te bekijken!

Vooral de dreumesen, die vandaag voor het eerst de school van binnen zagen, waren een studie waard. Sommigen keken met open mond om zich heen, anderen zaten een beetje sip te kijken en hielden stijf de hand van moeder vast, een paar brutaaltjes praatten honderd uit over alles wat ze zagen. Maar ... sinterklaasliedjes kenden ze allemaal, en die zongen ze dan ook uit volle borst mee.

Halverwege het schone lied: „O, kom er eens kijken...” werd er plotseling hevig op de ramen gebonsd. Het zingen liep meteen helemaal in de war. Een zwarte hand zwaaide de gard heen en weer voor de ramen, daarna verscheen er een breed lachend, roetzwart gezicht.

Een paar meisjes begonnen te gillen: „Zwarte Piet, Zwarte Piet!” Piet rolde eens vriendelijk met z’n ogen en verdween toen weer even plotseling als hij te voorschijn gekomen was.

Meneer Van Balen zette in: „Sinterklaasje, kom maar binnen met je knecht”. De deur ging open en plechtig schreed de oude bisschop het lokaal binnen, gevolgd door zijn vrolijke zwarte knecht, die een angstaanjagend grote juten zak over z'n schouder droeg.

Toen het vers uit was, schoof meneer Van Balen de versierde stoel naar voren.

„Gaaf u zittén, Sinterklaas,” zei hij. „We zijn geweldig blij dat u toch nog even tijd hebt kunnen vinden om een bezoek te brengen aan ons dorpie. Ik hoop dat u het eens bent met wat we zoeken gezongen hebben: er zijn geen stoute kinderen bij!” Sinterklaas ging langzaam zitten.

Hij knikte eens bedachtzaam en antwoordde toen met z'n oude, bevende stem: „Ja meneer, 't was wel heel moeilijk om het dorp weer te vinden, want die domme Piet had de landkaart zoek gemaakt, maar enfin: we zijn er toch gekomen.”

Piet keek schuld bewust. „Ikke sufferd ben,” zuchtte hij be-

droefd, en met de gard gaf hij zichzelf een ferme tik tegen z'n zitvlak.

„Zo is het, Piet,” zei Sint tevreden. „Wie zoet is krijgt lekkers, wie stout is de gard, nietwaar?”

De leerlingen van de hoogste klassen keken elkaar eens veelbetekend aan: ze hoorden iets bekends in de stem van deze Sinterklaas!

Sint Nicolaas vervolgde zijn toespraak met allerlei vermaningen aan het adres van de kinderen, maar gelukkig: veel nare dingen had hij niet gehoord, zei hij.

Hij riep een paar kinderen bij zijn stoel en liet Piet hun namen in het grote boek opzoeken.

Anneke, die toch een beetje onder de indruk bij de oude baas stond, bezorgde hem een moeilijk moment.

„Assubief Sinnekaas,” zei ze opeens, terwijl ze de winterwortel in zijn handen drukte. „Lekkele wotteltje voor het paard. Enne . . . enne u mag ook een stukjel”

Sinterklaas, die bang was dat hij bij het wortel eten tegelijk op zijn snor zou gaan kauwen, zei haastig: „Dank je wel. Daar zal het paard reuzeblij mee zijn. Maar - eh, ik neem er maar geen stukje van, dat kan ik niet meer bijten met m'n kunstgebit.”

Anneke begreep het wel niet allemaal, maar ze vond het al lang goed, toen ze een handvol pepernoten van Piet kreeg.

„Ja ja, meisjes en jongens,” zei Sinterklaas bedachtzaam. „Mijn verjaardag is altijd een wonderlijk feest. Jullie krijgen cadeau-

tjes als je jarig bent, maar op mijn verjaardag geef ik juist altijd cadeautjes weg – zakkenvoll! En jullie zullen al wel verwacht hebben dat ik niet met lege handen naar deze school zou komen. Om te beginnen heb ik een cadeautje voor maar liefst veertien kinderen tegelijk: voor heel klas vijf en zes. Piet, haal het maar uit de zak.”

Piet begon ijverig in de zak te rommelen. Eindelijk haalde hij een klein, plat pakje te voorschijn. Sint Nicolaas nam het van hem aan en gaf het aan meneer Van Balen.

„Alstublieft meneer, ik hoop, dat dit geschenk u veel genoegen

zal doen. Maar... u moet eerst het gedicht lezen, daarna pas mag u gaan uitpakken."

Langzaam, akelig langzaam vonden de vijfde- en zesdeklassers, vouwde meneer het briefje open dat boven op het pakje lag. Al even zorgvuldig haalde hij toen de bril uit zijn zak en begon die nauwkeurig schoon te poetsen. Eindelijk drukte hij de bril op z'n neus. Toen kwam het gedicht:

„Toen Pieter eens op zijn gemak
Op 't schooldak zat te spioneren,
Of iedereen wel braaf bij 't leren
Zijn best deed, zelfs op 't moeilijkst vak,

Toen maakte hij bijna een smak,
Nog juist kon hij 't onheil bezweren;
Hij beefde in zijn dikke kleren
Alsof er een koude wind opstak!

[illegible]

Direct vertelde hij 't verhaal aan Sint. Die was
Geweldig in zijn schik en heel tevreden
En maakte vlug dit pakje voor de vijfde en zesde klas."

„Nou jongens, ik snap er niks van,” zei meneer Van Balen, quasi-verbaasd. „Wat kan daar nou zintillen!”

„Maakt u het maar gauw open!” riep Hans achter uit de klas.

„We ploffen bijna van nieuwsgierigheid!”

Meneer keek verschrikt. „Ai, dan zal ik op moeten schieten: vegeer en blik hebben we hier niet bij de hand!”

Zwarte Piet had een schaar op de lessenaar gevonden en reikte die met een diepe buiging aan meneer over: „Assubeleefd meneer – Pieterman houdt niet van gepofte kindertjes.”

Snel knipte meneer Van Balen de touwtjes door. Het papier ritste open. Er kwam een sigarenkistje te voorschijn. Heel voorzichtig werd het opengemaakt: wie weet wat eruit zou kunnen springen! En toen...

„Een brief!” riep Teun, die overeind gekomen was om het beter te kunnen zien.

„Jazeker: een echte brief!” verzekerde Sinterklaas. „Leest u hem maar vlug voor, meneer, om een einde aan de spanning te maken.”
Meneer haalde de brief uit de enveloppe, vouwde hem open en las:

„Geachte Heer,

Het door uw klas vervaardigde toneelstukje over de verovering van Den Briel hebben wij met veel genoegen gelezen.

Op dinsdag 10 december a.s. hoopt een van onze medewerkers uw school te bezoeken om nog het een en ander met u en de leerlingen te bespreken.

Op woensdag 22 januari a.s. verwachten wij u en uw groep om 9.30 uur v.m. in studio „Irene” te Bussum voor repetities en opname op telerecording.

De uitzending zal een week later in het jeugdprogramma plaats hebben.”

Meneer Van Balen zweeg. Over het randje van z'n bril keek hij de klas in. Even was het stil, toen sprong opeens Hans op. „Hoera!” schreeuwde hij, terwijl hij een soort Indianendans begon. Dat was het sein voor een geweldig tumult. De meisjes en jongens uit de hoogste klassen staken hun blijdschap bepaald niet onder stoelen en banken!

Van de weeromstuit begon ook Zwarte Piet bokkesprongen te maken. Hij wilde de gelukkigen met alle geweld allerhartelijkst de hand schudden, wat het nodige extra gegil tot gevolg had. Sinterklaas zat alle drukte met een vergenoegd gezicht aan te zien. Af en toe wisselde hij even een blik van verstandhouding met meneer Van Balen en hij keek zó tevreden, dat het net leek of hijzelf ook iets met het toneelstuk te maken had!

50

„Een kwartiertje ongeveer,” antwoordde meneer Van Balen. „We moeten er flink de pas inzetten, mensen. In de televisiestudio's zijn ze net zo streng voor laatkomers als op school!”

„Is het heus, vader?” vroeg Simon argwanend.

„Jongen, je wordt er vierkant uitgegoid als je niet precies op tijd komt en dan kunnen we verder naar ons televisietoestel fluiten!” verklaarde zijn vader somber.

Ze kwamen langs een groot, rechthoekig gebouw met verschrikkelijk veel ramen.

„'t Nieuwe Bussumse gemeentehuis,” vertelde meneer Van Balen.

„Hu, wat een lelijk geval!” hoorde Ank.

„Deksels nog aan toe!” stootte meneer op. „Jullie vinden nu ook letterlijk niets mooi! Dit is nota bene een van de mooiste gebouwen van heel Bussum!”

Ank zei niets meer, maar haar wipneus bewoog wéér een eindje naar boven...

„Kijk Ank, dat witte kerkje daarginds, vind je dát dan misschien mooi?” vroeg meneer Beumer lachend, toen ze een eindje verder waren.

Ja, daar had ze niets op aan te merken, en ook de anderen vonden dat dát er nog wel mee door kon.

„Nou jongens, ik hoop dat het jullie niet tegenvalt,” zei meneer Van Balen bedenkelijk, „maar dat is helemaal geen kerk: dát is nu studio „Irene”, waar we moeten zijn.”

Hans van Galen haalde zijn schouders op en zuchtte eens diep. „'t Is hier maar een raar land,” vond hij, en hij nam zich voor nergens meer iets van te zeggen, het pakte toch allemaal anders uit dan je verwacht had.

„Toch lijkt het precies een kerk,” vond Truus van Strien.

Meneer Van Balen legde uit dat dat geen wonder was: 't wás vroeger ook een kerk geweest, dat kon je nog duidelijk zien.

Een beetje onder de indruk stapten ze het gebouw binnen. Meneer Van Balen haalde een paar papieren uit zijn binnenzak en liet die aan de portier zien.

„Ah, prachtig!” zei die. „Ik zal u even voorgaan naar de kan-

52

7. Den Briel in Bussum

Met een heerlijk gangetje gleed de lange trein door het besneeuwde Gooise land.

In de achterste coupés hadden meneer Van Balen en meneer Beumer met hun pupillen een plaatsje gevonden. Ze hadden al een hele tocht achter de rug. Eigenlijk waren ze allemaal blij dat het einddoel in zicht kwam.

„Nog een minuut of tien, jongens,” kondigde meneer Van Balen aan.

„Is dit nou echt het Gooi, meneer?” informeerde Teun een beetje wantrouwend.

„Jazeker, mankeert er wat aan?”

„Maar... eh... ik dacht het het Gooi zo prachtig was...”

„Is het ook: bos, hei, mooie villa's, enfin: al dat fraais vind je hier bij elkaar!”

„O...,” zei Teun, maar half overtuigd.

Ank Driessen haalde haar wipneus nog wat verder op. „Nou, ik vind er niks aan, hoor. Je ziet alleen maar fabrieken!”

De anderen waren het eigenlijk roerend met haar eens, maar meneer Van Balen legde uit: „Kijk eens: de trein loopt bepaald niet door het mooiste deel van het Gooi, tenminste niet tussen Hilversum en Bussum. Maar geloof me nu maar: als we tijd hadden voor een flinke wandeling zouden jullie er echt wel anders over gaan denken. Ik heb hier een paar jaar gewoond en ik heb heel wat van de Gooise natuur kunnen genieten, reken maar!”

Toen de trein het station Naarden-Bussum binnenrommelde, was het juist weer gaan sneeuwen.

„Is het een eind lopen, meneer?” vroeg Teun.

51

tine, daar kunt u wat gebruiken. De heer Zandstra, de regisseur van het programma, komt direct bij u.”

Achter de portier aan stommelden ze een trap op. Een deur ging open en tot hun grote verbazing zagen ze een fleurige, lichte zaal vol tafels en stoelen. De portier praatte even met een juffrouw achter een buffet met glazen en flessen, legde een briefje voor haar neer en verdween weer.

Meneer Van Balen en meneer Beumer hadden inmiddels met de leerlingen een plaatsje gezocht. Een ogenblik later kwam de buffetjuffrouw aandragen met grote presenteerbladen vol glazen limonade.

„Ha, 't ziet er goed uit hier!” vond Hans handenwrijvend.

„Gelukkig!” zuchtte meneer Van Balen. „Eindelijk weer eens iemand die tevreden is.”

Er kwam een welgedaan heer binnen, die even rondkeek en toen regelrecht op de groep afkwam.

„Dag heren, zo jongelui,” groette hij met een brede glimlach.

„Mijn naam is Zandstra – ik ben regisseur van de jeugdprogramma's. U bent zeker de heer Van Balen?” Zonder blikken of blozen schudde hij meneer Beumer de hand. Die had de grootste moeite om hem duidelijk te maken dat hij de verkeerde voor had, maar eindelijk scheen meneer Zandstra toch te begrijpen hoe de vork in de steel zat.

„Mooi!” riep hij opgewekt. „Wij gaan Den Briel innemen, is 't niet?”

De leerlingen grinnikten een beetje schaaapachtig.

„Maar, op het woord van Lumey, voorwaar,” vervolgde meneer Zandstra dichterlijk, „we laten de watergeus nog maar even rustig voor Den Briel liggen. Wij moeten eerst eens even een krijgsplan opstellen. Daarna gaan we de studio bekijken, vervolgens moeten we wat te eten zien te krijgen, dan wordt er geoeftend en ten slotte gaan we de Brielse heldendaden op de beeldband opnemen. Zo, dat is het programma.”

Tevreden keek hij naar de verblufte gezichten om hem heen.

„Maar... eh... we moeten morgen om negen uur weer op school zijn,” waarschuwde Hans bezorgd.

53

De drie heren schoten in de lach.

„Kom Hans,” zei meneer Beumer geruststellend, „dat halen we wel, hoor!”

„Ja, het lijkt meer dan het is,” voegde meneer Zandstra daaraan toe. „Om een uur of vijf vanmiddag hoop ik het hele zaakje erop te hebben staan. Wees maar niet bezorgd: jullie komen vanavond echt wel op tijd in bed!”

„Waar zijn ze nou opeens gebleven?” Verbaasd keek Simon om zich heen.

Hans haalde zijn schouders op. „Verdwenen. Enfin, we scharen ze wel weer op.”

Samen waren ze de groep kwijtgeraakt, toen ze aan een grote tafel vol spoelen, lampjes en knoppen een paar heren bezig gezien hadden met het aan elkaar zetten van allerlei stukjes film. De anderen waren doorgelopen, maar de twee vrienden wilden toch wel graag het naadje van de kous weten en waren met die mensen aan de praat geraakt.

Maar nu ze op hun eigen houtje de groep weer achterna wilden gaan, bleek dat helemaal niet mee te vallen.

Ze stonden in een lange gang met links en rechts een hele rij genummerde deuren, waarachter de vreemdsoortigste geluiden klonken: brokstukken muziek, harde spreekstemmen, snijdende fluittonen – alles hutselde door elkaar, maar de bekende stemmen van hun klasgenoten hoorden ze nergens.

„Ze moeten hier rechtsaf gegaan zijn,” meende Hans. Dat kon moeilijk anders, want links liep de gang dood. Vooruit, ze konden hier toch niet blijven staan. En zo begonnen ze aan hun ontdekkingsstocht door het geheimzinnige gebouw.

Ze liepen een trap af, kwamen door een gang met brandslangen aan de muur en stonden opeens voor een deur, waarop de letters N.S.C. stonden en waarboven fel-verlicht de letters „STILTE” gloeiden.

Aarzelend bleven de jongens staan. Wat nu?

„Stilte betekent nog niet „verboden toegang,” vond Simon, die zijn nieuwsgierigheid nauwelijks kon bedwingen.

54

De lange meneer was intussen achter het glas vandaan gekomen en beende met een brede glimlach op z'n gezicht op de vrienden af.

„Zo broeders!” riep hij joviaal. „Komen jullie het hier eens bekijken?”

Simon en Hans vonden dat een nogal onnozele vraag, maar ze hadden zoveel hartelijkheid beslist niet verwacht en om dan ook maar wat terug te doen knikten ze allerbraafst.

„Jullie horen zeker bij die schoolklas, die hier zoëven was,”onderstelde de man. „Nou, die klasgenoten van jullie hebben hier hun ogen uitgekeken, zoveel wonderlijke dingen zagen ze. Jullie zeker ook, hè?”

„Och,” antwoordde Hans afgemeten, „we hebben hier nog niet zoveel gezien, 't is te donker. Alleen die herrieschoppers daar-ginds...” En met kennelijke minachting knikte hij in de richting van het doek, waarop de beide ruziemakers elkaar nog steeds onvermoeid in de haren zaten.

„Aha!” riep de lange televisiemans uitgelaten. „Juist ja, dus jullie moeten nog ingewijd worden in de geheimen van dit vertrek. Kijk jongens, jullie hebben zeker wel wat op de deur zien staan, nietwaar?”

„Jazeker meneer,” bevestigde Simon. „Stilte.”

De vrolijke meneer keek hem even bevreemd aan. „Stilte? O ja, dat staat boven de deur. Maar dat geldt over een kwartiertje pas. Nee, op de deur staat „N.S.C.”. Weten jullie wat dat betekent?”

Nee, natuurlijk wisten ze dat niet. Hans schraapte zijn keel en informeerde toen voorzichtig: „Misschien zo iets als „Nederlandse Studio Club?”

„Toe nou!” zei de vreemde meneer een beetje verontwaardigd. „Zo'n gezellige boel is het hier nu ook weer niet, hoor. We hebben wel wat anders te doen dan clubs oprichten!”

Een tweede man die erbij was komen staan, schoot in de lach. Hij gaf de ander een vriendschappelijke klap op z'n schouder en grinnikte: „Ga jij maar gauw naar je knoppentostand terug, je deugt niet voor schoolmeester, man. Laat die rondleiding

56

Voorzichtig openden ze de deur. Ze kwamen in een donkere ruimte en ... stonden meteen stijf van schrik.

„Wil je wel eens ogenblikkelijk maken dat je weg komt!” bulderde een keiharde, woedende stem uit het duister: De vrienden stonden al klaar voor een overhaaste vlucht, toen ze een tweede stem, even hard bijna, hoorden tegensputteren: „Ja maar ... dan moet u me toch eerst eens vertellen ...”

„Niks te ja-maren!” daverde de eerste weer, en toen begrepen de jongens dat die onvriendelijke woorden niet voor hen bestemd waren.

Ze stonden in een smal gangetje. Vóór hen hing een zwaar gordijn. Hans duwde dat heel behoedzaam wat op zij, trok toen Simon aan z'n mouw naar zich toe.

Ze zagen een schemerig verlicht zaaltje, waar een felle lichtbundel doorheen boorde.

Achter een brede glaswand zaten een paar mannen gespannen te kijken.

„Film!” fluisterde Hans. „Kijk maar!”

Ze glipten langs het gordijn. Op een groot doek tegenover de glaswand waren twee levensgrote mannen hevig aan het ruziemaken. Vandaar natuurlijk die weinig hartelijke begroeting, begrepen de vrienden.

Achter de glaswand was een lange meneer overeind gekomen.

„Siem, kijk: die langel” siste Hans, maar dat was overbodig, want Simon had hem ook al in de gaten.

Het leek de beide vrienden het verstandigst zich in alle bescheidenheid achter het gordijn terug te trekken om zo een ontmoeting te voorkomen.

Op dat moment hoorden ze een deur opengaan. Het gordijn werd weinig zachtzinnig op zij gerukt en een nors kijkende jufvrouw duwde een wagentje met luid rinkelende flessen chocolademelk en limonade langs hen heen. Ze keurde de jongens geen blik waardig en verdween aan de andere kant van de zaal. Met een keiharde klap sloeg de deur achter haar dicht.

„Toe maar!” mompelde Simon. „Zo verschrikkelijk stil hoeft het hier toch blijkbaar niet te zijn!”

55

maar aan mij over!”

Beledigd verdween de lange.

Simon en Hans keken hun nieuwe gids vol verwachting aan. „Zo, nu weten jullie tenminste wat er op de deur staat,” begon die. „N.S.C. Dat betekent: Na-Synchronisatie-Centrum. Een duur woord, hè? 't Is te hopen dat je dat nooit in een dictee krijgt.”

De jongens keken benauwd bij de gedachte alleen al.

„Hier in deze zaal zorgen we voor het geluid bij de films. Dat komt heel erg precies, want het mag natuurlijk niet voorkomen dat je iemand op de film ziet praten, terwijl je niets hoort, of dat je wel hoort praten, terwijl de mensen op de film hun mond stijf dichthouden. De film die je nu ziet, is bijna klaar. De spreekstemmen staan er al op. We draaien hem nu alleen nog om uit te zoeken waar zo direct muziek bij moet komen, snap je?”

De vrienden begrepen het.

„Maar nu wat anders: hoe zijn jullie hier eigenlijk binnengekomen?”

Hans vertelde het verhaal en vroeg meteen, waar ze hun kamers vinden.

De meneer keek bedenkelijk. „Tja, ze zijn hier zoëven wel geweest, maar waar ze nu naar toe zijn? Enfin, zo groot is het hier nu ook weer niet: ga deze deur maar door en vraag dan eens aan de eerste de beste die je tegenkomt, of die jullie even naar de studio wil brengen. Ik kan hier zelf niet weg, maar er lopen mensen genoeg rond. Tot ziens, jongens.”

Even later stonden de twee vrienden weer in een gang. Aan weerszijden waren ingewikkelde apparaten opgesteld, die griezelig bromden en zoemden. Maar van de mensen die hier volgens de N.S.C.-meneer hadden moeten rondlopen, was geen spoor te bekennen. Hans en Simon begonnen een ontdekkingsreizigersgevoel te krijgen.

Ze kwamen weer bij een deur, waarop alweer „STILTE” stond, maar nu met zulke vlammeende letters, dat ze het gebod hier niet durfden te overtreden. Daar hadden ze deze keer trouwens

57

ook geen kans voor, want de deur was hermetisch gesloten. Links van hen was een steile trap. „Zullen we maar...?” stelde Simon voor. „Er zit niets anders op,” meende Hans nuchter. Achter elkaar gingen ze naar boven.

Ze kwamen op een portaal, waarop enkele deuren uitkwamen. Nergens stond „stilte” of „verboden toegang”.

„Wie weet wat ons nu weer te wachten staat,” mompelde Simon half tegen zichzelf, half tegen zijn vriend.

Voorzichtig wilde hij een deur openen, maar op hetzelfde moment werd die aan de andere kant met een ruk opengetrokken. Simon, die de deurknop al beet had, tuimelde hals-over-kop een helverlicht vertrek binnen, terwijl een baardige man op even onelegante manier naar buiten struikelde.

Hans kon zich met geen mogelijkheid goed houden en vertelde later aan ieder die het maar horen wou dat het precies haasje-over geweest was. Hij volgde zijn vriend wat bedaarder.

Ze stonden in een klein zaaltje, waar in het midden een enorm apparaat stond opgesteld.

„Asjemenoul!” fluisterde Simon, die alweer van de schrik bekomen was. „Wat zou dat zijn?”

Maar Hans kon hem geen opheldering geven.

Op een aantal kleine televisieschermen die in het apparaat gemonteerd waren, zagen ze steeds hetzelfde beeld: een orkestje, dat uit alle macht zat te spelen. De muziek daverde om de jongens heen. Eerbiedig staarden ze naar een paar mannen die, zonder hen een blik waardig te keuren, voortdurend aan knoppen draaiden en metertjes controleerden.

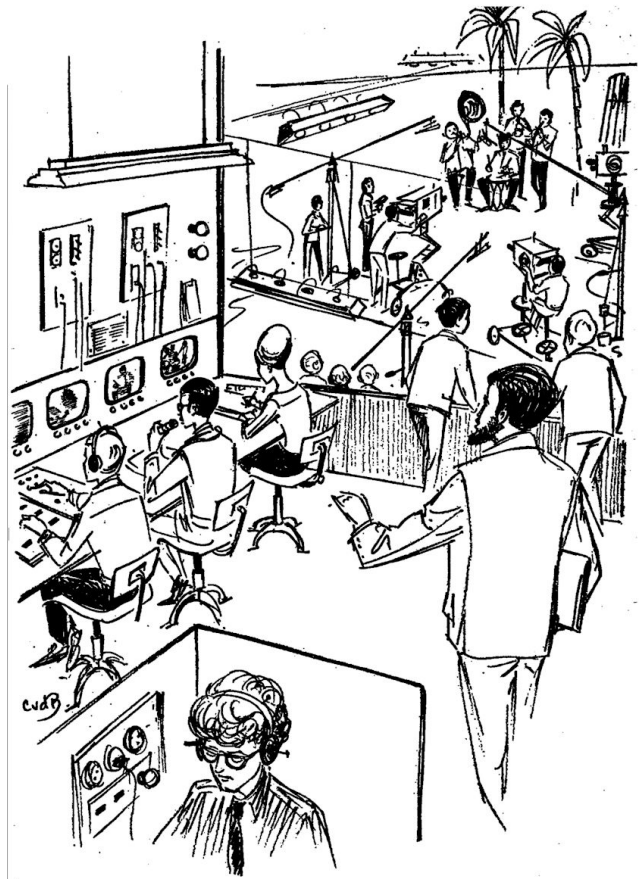
De man met de baard, die voor Simons stormachtige binnenkomst gezorgd had, sprintte weer langs de vrienden en verdween achter een deur aan de andere kant van het zaaltje.

„Laten we hem maar achternagaan,” vond Hans. „We moeten zo langzamerhand de groep toch terug zien te vinden.”

De weg vragen aan een van die ijverige knoppendraaiers durfden ze eigenlijk niet goed – zo half en half hadden ze het idee dat ze hier toch op verboden terrein waren.

Simon was zo verstandig Hans bij de deur de voorrang te ge-

58

ven, maar deze keer gebeurde er tot zijn spijt niets bijzonders. Ze kwamen nu in een vierkante ruimte, die er al even griezelig uit zag als de vorige. Achterin was een soort verschansing gebouwd, waarachter een jongeman met overdadig krullend haar verscholen zat. Ook hij had een indrukwekkend aantal knoppen en handels voor zich, waarmee hij geluidsbanden liet draaien. Achter een lange, platte tafel vóór in het vertrek zaten twee heren en een dame. De dame was steeds aantekeningen aan het maken, terwijl de middelste man allerlei moeilijke en onbegrijpelijke woorden in een microfoonje zat te roepen.

Voor die drie mensen waren vier televisietoestellen opgesteld, waarop de jongens weer hetzelfde orkestje zagen spelen, maar nu steeds van een andere kant bekeken.

Rechts van hen was een ontzaglijk groot raam.

„Ik voel me net een vis in het aquarium van Artis,” fluisterde Hans, maar Simon hoorde het niet eens, want die was al naar het raam gelopen en stond verbijsterd in de diepte te staren. Zo’n geweldige rommel had ‘ie nog nooit gezien! Hij keek in een grote ruimte, waar allerlei wonderlijke dingen schijnbaar ordeloos door elkaar lagen, stonden en hingen: dikke kabels kronkelden over de vloer, schijnwerpers stonden bij elkaar geschoven, tegen een muur leunden grote stukken beschilderd karton en verder waren er nog talloze geheimzinnige toestellen en apparaten waar de jongens met de beste wil van de wereld de bedoeling niet van begrijpen konden.

Achter in die zaal was het orkest aan ‘t spelen, dat ze hier op de televisieschermen bezig zagen.

Vóór de musici waren een paar mannen druk met camera’s in de weer.

Maar helemaal voor in de zaal...

Ja, daar moesten ze toch eens even voor met hun ogen knippen! Helemaal voor in de zaal, op een veilige afstand van camera’s en microfoons, zagen ze de bekende gestalten van Simons vader en meneer Beumer, herkenden ze de flaporen van hun vriend Teun en de knalgele jurk van Truus van Strien! Hans keek Simon aan, Simon keek Hans aan en allebei dachten

60

ze precies hetzelfde: Daar moeten we bij zijn!

Juist toen ze naar de deur wilden lopen, kwam daar weer de baardman aanzetten, die ze nu al tweemaal gezien hadden. Maar nu had hij blijkbaar niet zoveel haast meer. Hij kwam op de jongens af en vroeg op gedempte toon: „Hoe komen jullie hier verzeild, heren?”

„We zijn op zoek naar de groep waar we bijhoren!” fluisterde Simon. „Maar we hebben hem al ontdekt: daar staat ‘ie!” En hij wees naar beneden.

De man wierp een vluchtige blik door het grote raam, legde toen zijn vinger op de lippen en wenkte dat de vrienden mee moesten gaan.

Even later zaten ze, alweer achter een glas limonade, in precies dezelfde kantine van waaruit de groep onder leiding van meneer Zandstra de rondleiding door de studiogebouwen begonnen was.

De man met de baard legde hun uit dat ze nu niet naar hun kameraden toe mochten: tijdens een uitzending mocht niemand de studiozaal in of uit. „Wacht maar rustig af,” raadde hij hun aan. „Straks komt iedereen hier naar toe. Maar denk erom: geen ontdekkingsstochten op je eigen houtje meer. Want die regiekamer bijvoorbeeld, waar jullie zoëven waren, is tijdens een opname of uitzending streng verboden terrein voor vreemde snoeshanen als jullie.”

Lang hoefden ze gelukkig niet te wachten. Binnen tien minuten waren ze weer met de anderen herenigd. Van weerszijden werd er natuurlijk geweldig opgesneden over de dingen die ze gezien en gehoord hadden. Het eind van het liedje was dat de jongens een tikje jaloers waren op wat de anderen hadden meegemaakt, terwijl de groep al net zo afgunstig was op de twee vrienden, die nota bene tijdens de uitzending in de regiekamer geweest waren.

„Zo jongelui,” meneer Zandstra veegde zich het zweet van zijn voorhoofd, „we gaan nu de opname maken. Je hoeft je nergens

61

zenuwachtig voor te maken, want je weet: als er iets mis gaat, kunnen we het rustig van voren af aan opnemen. Maar als jullie net zo goed je best doen als daarnet bij de repetitie, gaat er niets fout."

Ja ja, hij had gemakkelijk praten, maar hij kon toch niet voorkomen dat de aanstaande televisie-acteurs een wat beverig gevoel kregen als ze zich maar even voorstelden dat iedere beweging die ze straks zouden maken, zonder pardon gefilmd zou worden.

Om hen heen werd alles in orde gebracht. Een paar jongemannen verschoven hier en daar nog wat aan het decor, iemand schilderde met een grote kwast nog een paar ferme noesten in de „planken" van de stadspoort.

Prachtig was het decor! Toen ze vanmiddag de studio waren binnengekomen, hadden ze echt even sprakeloos gestaan. Was al dat moois werkelijk voor hun toneelstukje opgebouwd?

„Ja jongelui," had meneer Zandstra bevestigd, „echt waar, hoor. Enkel en alleen voor jullie veroveringsplannen!"

„Nou, zo'n prachtig decor hadden wijzelf nooit van z'n leven kunnen maken!" had Teun met een zucht van bewondering verklaard.

„Nee, dat geloof ik graag!" Meneer Zandstra had even moeten lachen. „Maar wij hebben voor dergelijke klusjes dan ook heel echte kunstenaars in dienst, zie je."

Ja, nou en of, dat zagen ze! Achter in de studioruimte was een stadsmuur gebouwd met een poort, waar het echte Den Briel jaloers op mocht zijn. Ze hadden er werkelijk even aan moeten voelen om te kunnen geloven dat het werkelijk kartonnen stenen en deuren waren.

In een andere hoek was een complete raadzaal ingericht: een zware langwerpige tafel prijkte in het midden, groen pluchen stoelen stonden er omheen en aan de wand hingen echte schilderijen met trotskijkende, heel deftige heren erop.

Bij het repeteren hadden de jongens en meisjes wel even wat last van hun zenuwen gehad, maar langzamerhand was het beter gegaan, vooral toen ze merkten dat meneer Zandstra en

62

camera-ogen? Geen sprake van! De anderen dachten er kennelijk net zo over. Ze kwamen er steeds beter in en trokken zich op den duur niets meer aan van de camera's, die steeds geruisloos om hen heen bewogen, nu eens dichtbij, dan weer wat verder weg.

Alles liep gesmeerd. Precies op tijd verscheen Hans in de gedaante van Coppelstock; het mopperen van de vroedschapsleden klonk prachtig verontwaardigd en de burgemeester liet de raadzaal af en toe daveren van de klappen met z'n voorzittershamer. Voor ze het wisten, waren ze al aan het eind van het eerste bedrijf.

Meneer Zandstra kwam enthousiast de studiozaal binnen.

„Prima gedaan, jongens!" riep hij. „'t Staat er prima op, hoor!" Ze pauzeerden even. Enkele vroedschapsleden moesten zich haastig tot watergeus gaan omkleeden. De camera's werden naar de stadspoort van Den Briel gereden. Meneer Zandstra klopte een paar jongelui bemoedigend op de schouder.

Kees Jacobs, die nu aan de beurt was om zijn verhaal als verteller af te steken, was de wanhoop nabij. Halverwege zijn optreden moest hij immers deftig lachen en, wat hij ook probeerde, het wilde maar niet lukken. Als een kip die haar ei niet kwijt kan, liep hij door de studiozaal te dreutelen, al maar deftig lachend op zijn manier. De anderen amuseerden zich geweldig met de benauwde gezichten die hij daarbij trok... Maar toen hij eenmaal voor de camera stond ging het fijn, daar waren ze het allemaal over eens. Hij zette zo'n verschrikkelijk deftige stem op en vertelde zijn verhaal zo fraai, dat de jongens en meisjes, die muistil moesten toekijken, zich af en toe op de tong moesten bijten om niet te gieren van het lachen.

Toen Kees uitgepraat was en plechtig wegwandelde, klonken opeens de bekende klanken van „In naam van Oranje" door de studio. De spelers keken elkaar eens aan. Prachtig klonk het, vonden ze.

Ze hadden het vers die middag voor de microfoon gezongen; Hans had het op de piano begeleid. Nu, ze waren dik tevreden! Maar veel tijd om te luisteren hadden ze niet, want op een

64

zijn medewerkers het helemaal niet zo erg vonden als ze zich eens vergisten.

Maar... nu zou het er pas goed op aankomen!

„Dan vertrek ik nu naar m'n regiekamer," kondigde meneer Zandstra aan. „Van daaruit kan ik, zonder dat jullie het horen, spreken met meneer Wanders, mijn plaatsvervanger hier in de studio. Daarom heeft die zo'n mooi knopje in z'n oor, zie je wel?"

Eerlijk gezegd hadden de leerlingen gemeend dat die meneer Wanders een tikje hardhorend was en dat hij een gehoorapparaat droeg, maar het was dus een soort radiootje, begrepen ze nu.

Meneer Zandstra verdween. Ondertussen gaf meneer Wanders hun nog even de laatste instructies. Ze moesten vooral goed op zijn gebaren letten en verder precies zo doen als bij de generale repetitie, dan kon er helemaal niets verkeerd gaan, verzekerde hij.

De vroedschap ging aan de lange tafel zitten.

Simon, die de rol van burgemeester had, stelde zich op aan het hoofd van de tafel, de zware voorzittershamer in z'n hand.

Hij voelde zijn hart in zijn keel bonzen en stond te trillen op z'n benen, hoe hij er ook tegen vocht.

Zenuwachtig probeerde hij nog eens de eerste woorden van zijn tekst te repeteren, maar alles begon door zijn hoofd te tollen. Het ging niet; niets wist hij meer!

Toen floepte er op één van de drie camera's die op de jongens gericht waren, een rood lampje aan. Meneer Wanders wenkte en... opeens schoten de woorden Simon weer te binnen!

„... Maar heren, waar halen we het geld vandaan...," begon hij met een nog wat aarzelende, beverige stem.

Jaap Rensink, die voor vroedschapslid speelde, had blijkbaar minder last van z'n zenuwen. Hij antwoordde vlot en zonder trilling in z'n stem.

Het stuk kwam op gang. Langzaam-aan voelde Simon zich wat rustiger worden. Verdraaid, hij had zijn rol toch goed geleerd en zou hij zich nu zo in de kaart laten kijken door die glazen

63

wenk van meneer Wanders moesten de watergeuzen komen aandreutelen.

Er was een echte toneelkapper aan te pas gekomen om hun een gevaarlijk uiterlijk te geven, en dat was prima gelukt!

Truus van Strien, de marketenster, struikelde even over haar lange rok toen ze opkwam, maar ze wist zich schitterend te redden door tegen geus Jan te kiven: „Sukkel dat je daar zit, steek die lange benen niet zo ver uit!" En daarna ging ze gewoon verder met haar tekst.

Zonder ongelukken speelden ze door.

Het rammeien van de stadspoort ging precies zoals de bedoeling was en eigenlijk waren ze allemaal een beetje verbaasd toen de drie meisjes dansend aan hun liedje begonnen: „Zeg Alva, wat kijk jij toch kwaad, waarom?" Was het stuk nú al afgelopen? Ze hadden gedacht dat het allemaal veel langer zou duren!

Langzaam doofden de meeste lampen in de studio.

Meneer Wanders haalde het luisterapparaatje uit z'n oor; de cameralieden reden hun toestellen weg en even later kwam meneer Zandstra binnen.

„Goed zo, mensen," zei hij tevreden. „Dat was dat. 't Is werkelijk heel knap dat jullie zó vlot gespeeld hebben, dat we niets over hoefden te doen. Mijn complimenten, hoor!"

Simons vader en meneer Beumer verschenen nu ook weer en ze schenen nogal in hun sas te zijn. Nu pas herinnerden de spelers zich dat ze die twee tijdens de opname helemaal niet gezien hadden.

„Waar bent u nou geweest?" informeerde Simon verbaasd.

„Ja jongen," antwoordde zijn vader. „We hebben jullie echt wel in de gaten gehouden, al wisten jullie daar niets van." En toen vertelde hij dat meneer Beumer en hij samen in de kantine het hele programma op het televisiescherm gevolgd hadden.

„Maar... maar dat... hoe kan dat nou?" stotterde Hans verbluft. „'t Is toch nog niet uitgezonden?"

„Nee, dat niet," zei meneer Beumer raadselachtig. „Maar tòch hebben wij alles al voor de televisie gezien. En reken maar dat

65

we tevreden zijn! Hoe dat precies zit, moet je maar eens aan meneer Zandstra vragen.”

En die legde toen uit dat het programma tijdens de opname alleen op televisietoestellen binnen de studio te zien was geweest. „Maar de uitzending is pas volgende week vrijdag,” vervolgde hij. „Nou, ik ben benieuwd hoe het voor jullie zal aflopen. Een paar dagen geleden hebben we hier een school uit Groningen gehad. Die leerlingen hadden ook een alleraardigst toneelstukje. 't Ging over het ontzet van Leiden. Je ziet: de tachtigjarige oorlog is wel in trek! Hun stukje zal in hetzelfde programma worden uitgezonden als dat van jullie. Een jury maakt dan uit wie de meeste punten verdiend heeft. Dat zal ook al in diezelfde uitzending gebeuren. Jullie weten toch hoe het gaat, hè? Iedere groep die meedoet, krijgt van de jury een aantal punten. Tegen het einde van februari komen de laatste twee groepen met hun stuk op het scherm. Wie dan de meeste punten gekregen heeft, is winnaar van de hoofdprijs geworden. Aan de top staat op het ogenblik een school uit Dordrecht, die veertien dagen geleden maar liefst eenenzestig punten verdiende met een toneelstukje over de Batavieren.”

De meisjes en jongens wisten het: enkelen hadden de uitzending gezien en er was druk over gepraat op school, dat spreekt vanzelf.

„Geloof dus maar dat het een spannende boel voor jullie wordt,” voorspelde meneer Zandstra. „Maar in ieder geval, lui: heel hartelijk bedankt voor de medewerking. Jullie hebben geweldig je best gedaan en ik kan je van mijn kant verzekeren dat ik werkelijk van jullie spel genoten heb, hoor!”

Ze hadden niet veel praatjes meer, toen ze weer op weg waren naar het station.

Al die nieuwe indrukken en vooral de inspanning van die middag begonnen hun parten te spelen.

En nu gingen ze zich ook plotseling allemaal vergissingen en fouten herinneren die ze tijdens de opname gemaakt hadden.

66

8. Hoera voor meneer Zandstra!

Vrijdagavond.

Een harde, ijskoude wind joeg over het dorpspleintje. Een eenzame lantaarn wierp wat glimmend licht over de straatstenen. Af en toe kreunden de hoge populieren om de kerk klaaglijk, alsof ze de onbarmhartige koning Winter tot medelijden wilden bewegen.

Maar in de woonkamer achter de bakkerij van Van Strien was van het onbehaaglijke winterweer niet veel te merken. De kachel stond er geweldig zijn best te doen en op tafel dampte een grote kan vol chocolademelk.

Zo vol als vanavond was het in die kamer nog nooit geweest. De veertien vijfde- en zesdeklassers zaten er bij elkaar, sommigen, die thuis geen televisie hadden, hadden hun ouders meegenomen. Meneer Van Balen en meneer Beumer zaten lekker lui in een makkelijke stoel.

Bakker Van Strien had eerst geweldig gemopperd, toen Truus hem voorgesteld had dat ze allemaal hier in de huiskamer naar de televisie zouden komen kijken. „Zeg eens,” had hij verontwaardigd gevraagd, „je denkt toch niet dat we er hier een café op na houden, is 't wel?”

Maar moeder was het plan van haar dochter gaan verdedigen. „'t Is het leukst, als ze met elkaar die uitzending zien.”

En tegen de aanval van moeder en dochter samen was de dikke bakker niet opgewassen geweest.

Maar nu, nu het zover was, zat hij vergenoegd rond te kijken en heel tevreden aan z'n kromme pijpje te puffen.

Truus' moeder draafde met een kleur van opwindung van de keuken naar de kamer en van de kamer terug naar de keuken. Els Dekker mocht de chocolademelk inschenken.

68

Meneer Van Balen moest er op een gegeven moment een eind aan maken.

„Hoor eens even, jongens,” zei hij, „jullie hebben prima gespeeld, pieker daar nu maar niet over. Volgende week kun je het zelf zien. Mocht die Groningse school meer punten halen dan wij, wel, dan is er nog geen man overboord. We hebben in ieder geval een prachtige dag gehad, waar of niet?”

Dat hadden ze, daar waren ze het tenminste allemaal over eens. Hans keek diepzinnig. Hij was uit alle macht bezig zich een mooie zin voor de geest te halen, een zin, die hij pas in een oud boek tegengekomen was. Wacht eens, daar had 'ie hem.

„Als wij de slag verliezen, dan zij het ons tot troost dat de overwinning de vijand vele druppelen zweets gekost heeft,” sprak Hans, terwijl hij verwaand rondkeek.

67

„We zullen hem maar eens aanzetten, hè meneer?” stelde de bakker voor, terwijl hij met de steel van z'n pijp naar het televisietoestel wees.

„Ja, 't wordt tijd onderhand,” meende meneer Van Balen. „Over een minuut of vijf begint 't spel.”

Moeizaam rees Van Strien op uit zijn stoel. Een ogenblik later begon het televisietoestel te zoemen. Op het scherm verscheen een boos kijkende man, die allerlei ernstige dingen zat te vertellen en ondertussen steeds zijn bril op- en afzette.

De deur van de huiskamer piepte een eindje open. Het hoofd van dominee Rensink keek voorzichtig om de hoek. Op hetzelfde moment gaf Hans een angstaanjagende schreeuw.

De ogen van de dominee keken heel verschrikt. Iedereen staarde verbaasd naar Hans, die als een verkouden kip naar adem zat te snakken.

Het bleek dat hij een iets te grote slok gloeiend hete chocolademelk genomen had.

„O, gelukkig!” herademde dominee Rensink. „Ik dacht al dat je zo van mij schrok.”

Maar Hans keek net, alsof hij het helemaal niet zo gelukkig vond.

„Ja jongen,” vermaande de dominee hem daarom, „je moet maar denken: wie zijn tong brandt, moet op de blaren bijten.”

Juist toen ook dominee Rensink een stoel gevonden had, verdween de boze meneer met bril en al van de televisie.

Voor hem in de plaats kwam een glimlachende juffrouw, die het volgende programmapunt ging aankondigen. „Twee toneelstukjes over onze vaderlandse geschiedenis, geschreven en gespeeld door leerlingen van...”

't Was doodstil geworden in de kamer.

Simon voelde weer even dezelfde spanning als in de studio, vorige week.

De juffrouw had haar verhaal afgestoken, begon weer vriendelijk te glimlachen en vervaagde langzaam.

Even was alleen het trillende, blauwige licht op het scherm te zien.

69

Truus van Strien frommelde zenuwachtig een zakdoek tot een balletje in elkaar. Hans beet op z'n verbrande tong, maar vergat „au” te roepen.

Toen, opeens, hoorde Simon zijn eigen stem vreemd, onwerkelijk, de eerste woorden van zijn burgemeestersrol spreken.

Op hetzelfde ogenblik zag hij zich staan achter de tafel in de raadszaal, de voorzittershamer stijf in zijn handen geklemd. Het stuk was begonnen.

Geleidelijk aan verloren de leerlingen het beklemde gevoel, toen ze zagen dat alles van een leien dakje ging.

Hans, die wat onderuit gezakt was in z'n stoel, schoot in de lach, toen hij zichzelf als Coppelstock zag binnenkomen.

„Als ik geweten had dat ze me zó raar hadden uitgedost, zou...” begon hij, maar een algemeen gesis verhinderde hem verder te gaan.

De ouders genoten vooral van het gemopper van de vroedschapsleden.

„Jaap kijkt precies zo, wanneer hij van z'n moeder kolen moet scheppen,” vond dominee Rensink, toen hij zijn zoon als boos vroedschapslid bezig zag.

Kees Jacobs had als verteller groot succes, vooral toen heel langzaam zijn lange zijden linkerkous begon af te zakken.

„Daar heb ik niks van gemerkt!” riep hij verbaasd, wat hem een stomp van Hans opleverde.

„Hou je snuit, jô!” fluisterde die hem toe, want de verteller verdween en helder klonk „In naam van Oranje, doe open de poort!” uit het televisietoestel.

Langzaam werden de omtrekken van de stadspoort duidelijker, ervoor drentelden een paar geuzen op en neer.

Opeens zag vader Van Strien Truus, de marketenster.

„Nee maar!” riep hij verbaasd, en toen schoot hij in een daverende lach. „Vrouw, kijk toch eens hoe ze onze Truus toegetakeld hebben!”

Truus' moeder knikte, glimlachte, haar ogen strak gevestigd op het toestel.

Truus keek beledigd. Maar ze speelde piekfijn, daar was ieder

70

het over eens.

Onder daverend gejuich uit de bakkerskamer rammeiden de stoere geuzen de Brielse poort.

Treurig wandelde Alva naar de verwoeste poort, waar hij heel duidelijk zijn bril verloor.

Nadat de drie dansende meisjes hun liedje gezongen hadden, verdwenen langzamerhand de televisiebeelden.

Even was het stil in de kamer, toen begon de bakker uitbundig in z'n handen te klappen en „Bravo!” te roepen; dat was het sein voor een geweldig applaus, waaraan de spelers zelf even hard meededen als de anderen.

71

„Wat mij betreft, kunnen ze jullie zó de eerste prijs geven,” vond dominee Rensink. „Maar laten we eerst het kunststuk van die grappenmakers uit Groningen maar eens bekijken.”

Nu, daar hoefden ze niet veel geduld voor te hebben.

De omroepster had hun Groningse concurrenten al aangekondigd en even later begon met een paar fikse gongslagen de geschiedenis van Leidens ontzet.

Natuurlijk waren de leerlingen er bij voorbaat van overtuigd dat de Groningers het er lang niet zo goed zouden afbrengen als zij, maar toch moesten ze toegeven dat het begin van het stuk over Leiden hen direct te pakken had...

Om een flakkerend vuurtje zaten enkele soldaten met elkaar te praten. Ze waren heel krijgshaftig uitgedost met hun helmen en kurassen, die af en toe geheimzinnig oplichtten in het schijnsel van de vlammen.

Aan een forse driepoot hing een grote pan boven het vuur te pruttelen.

De soldaten – Spanjaarden natuurlijk – waren geweldig aan het mopperen op het land waar ze terechtgekomen waren: 't was er allemaal even nat en koud en er waren meer kikkers dan mensen, vonden ze.

Plotseling begon er in het vuur wat te sissen, de vlammen werden steeds lager en doofden ten slotte helemaal uit.

Eén van de soldaten sprong op en riep naar de anderen dat hij water voelde.

Zijn kameraden merkten ook dat er iets niet in orde was en luid foeterend gingen ze er vandoor.

De pan bleef eenzaam achter boven het smeulende, rokende hout...

In de kamer van de familie Van Strien was het weer net zo stil als toen het stuk van het viermanschap gespeeld werd. Mensen nog aan toe, die Groningers konden spelen, hoor. En hun toneelstuk zat fijn in elkaar

De Leidse weesjongen verscheen op het scherm. Ze zagen hem

72

sluipen door de duisternis en ze leefden echt mee, toen hij de pan met hutspot gevonden had.

Ze zagen de geuzen hun schepen met voedsel voortslepen en... hoe langer het Groningse stuk duurde, hoe meer ze de mood verloren. Nee, daar konden ze beslist niet tegenop!

Toen er ten slotte een heel muziekkorps op het scherm verscheen om het Leidse bevrijdingsfeest extra op te vrolijken, was de stemming in de huiskamer van de bakker bepaald niet meer zo feestelijk.

Meneer Beumer keek meneer Van Balen eens veelbetekenend aan en niemand zei een woord.

Meneer Van Balen begon te lachen.

„Toe nou, jongens,” zei hij vrolijk, „trek nu toch alsjeblieft niet zulke ellenlange gezichten! 't Was een prachtig stuk, da's waar, en het werd heel goed gespeeld. Maar of het nu bepaald beter is dan dat van ons...? Ik moet het nog zien! Enfin: afwachten maar wat de jury zegt.”

De vriendelijke omroepster was weer te voorschijn gekomen.

„En dan is nu het laatste woord over deze beide toneelstukjes aan de leden van de jury...”

De vier juryleden, twee dames en twee heren, zaten geheimzinnig te kijken achter een lange, glanzende tafel.

Een van de heren begon te spreken.

„Het was vanavond voor ons, juryleden, een moeilijke taak om een winnaar aan te wijzen. Beide groepen hebben uitstekend gespeeld en beide toneelstukjes waren buitengewoon aardig...”

Ergens in de bakkerskamer werd gemopperd: „Schiets toch op, man!”

Maar de voorzitter van de jury bleef onverstoord verder praten. Er waren in de twee toneelstukjes van vanavond heel goede, maar ook minder goede gedeelten, vond hij, en dat gold ook voor het spel van de leerlingen van beide scholen. Maar hij wilde alle spelers toch heel hartelijk bedanken voor hun medewerking.

„Tot uw dienst!” sputterde Simon ongeduldig. „Maar zeg nu maar eens wie het gewonnen heeft!”

73

Het leek wel, of de heer op de televisie hem gehoord had, want hij vervolgde: „... En om dan nu een einde aan de spanning te maken mag ik, ook namens de andere juryleden, de uitslag bekend maken.”

„Eindelijk,” zuchtte Truus.

De voorzitter pakte een papier dat voor hem op tafel lag, haalde langzaam zijn bril te voorschijn, knipperde eens hevig met zijn ogen en zei toen: „We hebben na lang beraad voor het stukje over Leidens ontzet vierenzestig en voor dat over de inneming van Den Briel... negenenvijftig punten toegekend. Winnaars van vanavond zijn dus de leerlingen van de „Frederik-Hendrik-school” uit Groningen.”

Hans was de eerste die de stilte verbrak.

„Je hebt je chocolademelk nog niet op,” zei hij met een grafstem tegen Teun. Toen keek hij verslagen om zich heen. Overal zag hij sombere, hier en daar zelfs boze gezichten...

Meneer Beumer begon plotseling te lachen. „Moet je die tronies zien! Of hun laatste kies getrokken moet worden! Kom toch, jongens, we hebben toch een heleboel plezier gehad met elkaar, is 't waar of niet?”

Ja, dat konden ze niet ontkennen, maar het was toch maar een bittere pil...

De stemming kwam er pas weer een beetje in, toen de bakker een mand vol gevulde koeken uit de bakkerij haalde en zijn vrouw een nieuwe voorraad chocolademelk liet aanrukken.

„En nu heb ik ook nog iets,” zei meneer Van Balen, toen ze allemaal heerlijk aan het smullen waren.

„Kijk eens, het televisietoestel gaat onze neus voorbij. Misschien wint die Groningse school dat wel, het hangt ervan af, of er geen groep komt die nog meer punten haalt. Maar met lege handen hebben ze ons toch niet weggestuurd. Als dank voor onze medewerking en als herinnering aan ons studiobezoek heeft de regisseur, meneer Zandstra, voor ons allemaal een foto gestuurd, die tijdens de generale repetitie van ons toneelstukje

74

gemaakt is. Voor de school zat er een vergroting van die foto in dat pak. Dus, ook al prijkt er geen televisietoestel op school, fets hebben we toch verdiend!”

„Hoera voor meneer Zandstra!” riep Hans geestdriftig, en de anderen deden uit volle borst mee.

Langzamerhand kwamen ze over hun teleurstelling heen en het kwam er zelfs van dat ze met algemene stemmen het voorstel van meneer Van Balen aannamen, om de volgende dag een leuke felicitatiebrief naar Groningen te sturen.

„En als er volgend jaar weer zo'n wedstrijd is, winnen we vast en zeker de hoofdprijs,” verzekerde Jaap, maar meneer herinnerde hem eraan dat 'ie dan toch hopelijk van school zou zijn.

75

INHOUD

1. Nieuwe gezichten	7
2. Er wordt een plan gesmeed...	13
3. Pompen!	20
4. Een toneelstuk	28
5. Een drukke woensdagmiddag	38
6. Sint Nicolaas brengt een brief	42
7. Den Briel in Bussum	51
8. Hoera voor meneer Zandstra!	68